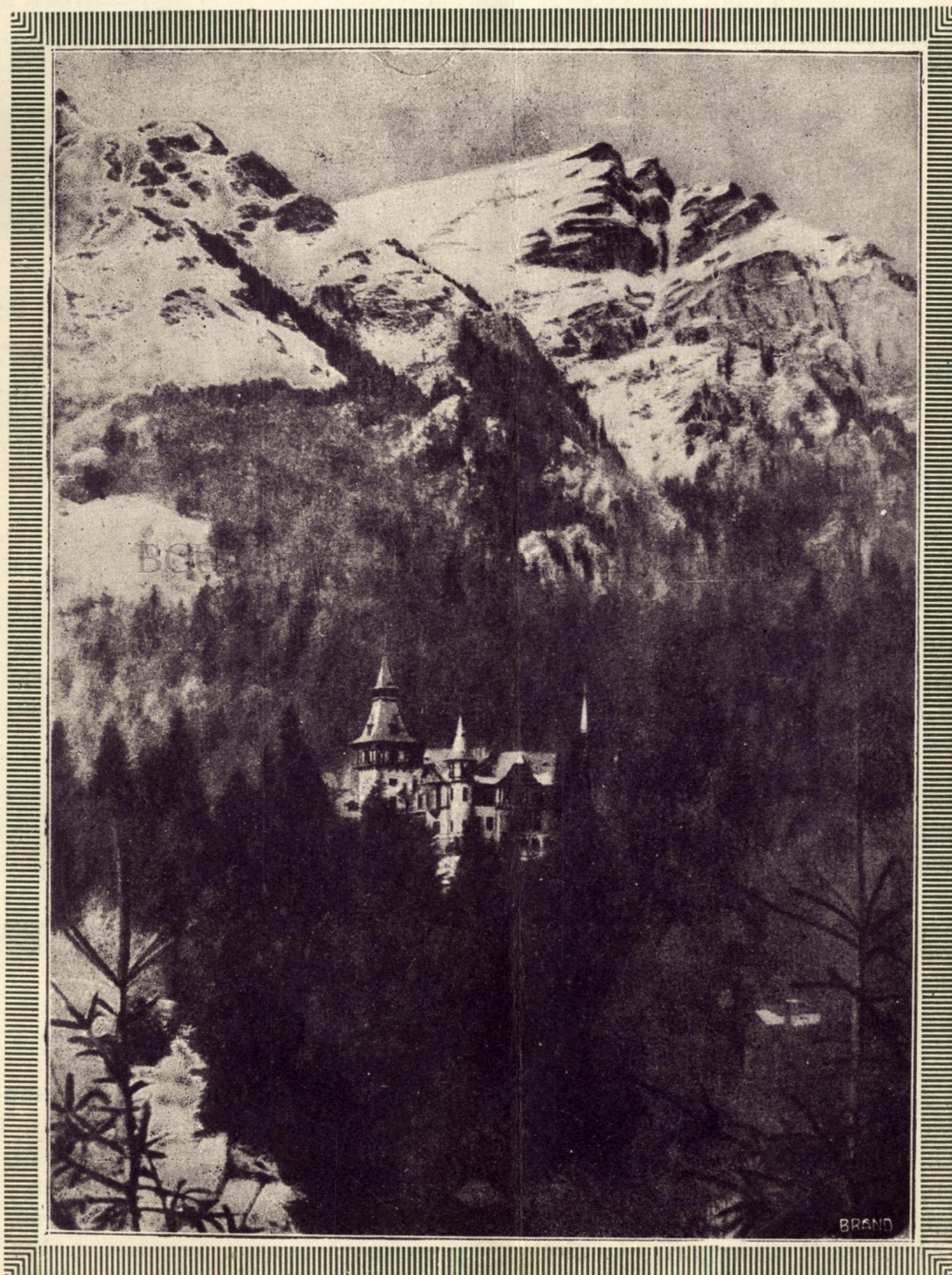

CELE TREI CRISURI

ANALE CULTURALE

Director-Fondator : GEORGE BĂCALOGLU

Sinaia : Privelști de iarnă (Castelul Peleş).

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR : I. BIANU, G. MURNU, I. AGÂRBICEANU, N. ALIOTH N. P-SA CARADJA), DR. CONST. BACALOGU, G. ADAMESCU, OVID O. DENSUȘIANU, DR. EMIL GHEORGHIU, ROMULUS S. MOLIN, C. BĂICOIANU, EUGENIU SPERANTIA, GEORGE BACALOGU, TEOFIL CODREANU, G. BAICULESCU, DR. SPIRU, G. TALAZ, NICOLAI ROMAN (JUGOSLAVIA), TRAIAN BIRĂESCU, A. DAVIDESCU, GH. VORNICU, etc.

CRONICI / NOTE / CĂRȚI / REVISTE / MEMENTO / BIBLIOGRAFIE / CLIȘEE.

SUPLIMENT:

ATENEUL ROMÂN. — INFRAȚIREA LATINĂ: ENRICO CORRADINI,
PROF. DR. EMILE SERGENT
BOGĂȚIA ȚĂREI: UNIUNEA CAMERELOR DE AGRICULTURĂ

„CELE TREI CRÎȘURI“

ORADEA, str. Prințul Carol, 5.—Telefon 119.

ABONAMENTE:

Pe un an	Lei 200.—
Pe un an școli de toate gradele	Lei 400.—
Pe un an autorități	Lei 500.—
Abonament de încurajare	Lei 1000.—
Pe un an studenți	Lei 100.—
In străinătate: Europa 1000 lei; America 4 dolari.	

Pentru autorități lei 200. — Anunțuri și reclame după tarif. — Manuscrisele nu se înapoiază.

CUPRINSUL:

Col. George Bacaloglu:	Nepăsare generală.
I. Bianu:	«Chestiunea Basarabiei și Problema Românească».
I. Agârbiceanu:	Miraj.
I. Alioth:	Tăcere (versuri).
George Murnu:	Naționalism real.
Ovid O. Densușianu:	Tradiția latină și Generația nouă.
G. Talaz:	Phenix (versuri).
S. di Giacomo:	Menuetul, (traducere de O. Densușianu).

Nicolai Roman: Pastel (versuri).

CRONICI:

Teofil Codreanu: Cronica politiceii naționale.

GRANIȚA DE VEST:

R. S. Molin:	Scriori din Banat.
Traian Birăescu:	Scriori din Timișoara.
A. Davidescu:	Scriori din Sătmar.
Gh. Vornicu:	Aspecte Maramurășene.

NOTE: G. Baiculescu: Două sărbătoriri: Ion Bianu și I. Al. Brătescu-Voinești.

CĂRȚI: E. Sp.: Călăuza studentului.

MEMENTO. — BIBLIOGRAFIE. — CLIȘEE. — Priveliști de iarnă (Castelul Peleş). — Ciobani cu oile în pădurile Ardealului. — Iosif Ageorges (Revue de France). — Bisericiuța din comuna românească Apșa. — Tineri șvabi în haine de sărbătoare. — Cazarma grănicerilor. — Trandafiri albi. — Regiunea Tisei de sus. — Bătrân sătean din Apșa.

SUPLIMENT: Ateneul Român, inaugurat la 1889. — C. Esarcu. — Dr. C. Angelescu. — Hall-ul centra al Ateneului Român. — Enrico Corradini. — Sosirea senatorului Corradini în gara de Nord. — Emile Sergent. — Vladimir Atanasovici. — Demonstrație de autotractor. — Experiența cu autotractor.

COLABORATORII REVISTEI:

I. Agârbiceanu, I. Al. Brătescu-Voinești, C. Banu, N. Bănescu, G. Bogdan-Duică, N. Batzaria, Zah. Bârsan, Maria Baiulescu, G. Baiculescu, Șt. Bezdechi, L. Blaga, I. Bianu, Oct. Beu, Elena Bacaloglu, Const., Victor și George Bacaloglu, Traian Birăescu, Emanuil Bucuță, Al. Bogdan, Al. Ciura, R. Ciorogariu, A. Ciortea, Th. Capidan, A. Constant, Eugen Constant, A. Cotruș, Gh. Ciuhandu, Teofil Codreanu, I. Constantinescu-Delabaia, Const. Doboș, Viora Dr. Ciordaș, V. Corbasca, Cridim, M. Chioveanu, V. Demetrius, R. Demetrescu, Ovid Densușianu, I. G. Duca, Virgil Drăghiceanu, Mihail Dragomirescu, Silviu Dragomir, Ion Dragu, A. Davidescu, Mihail Dragoș, Ion Dongorozi, Victor Eftimiu, Ion Foti, G. Galaction, Vl. Ghidionescu, Vasile Al. George, Ion Gane, Dem. Gălman, D. Găldău, Radu Gyr, E. Hodoș, N. Iorga, Bogdan Ionescu, Al. Iacobescu, Iustin Ilieșiu, Emil Isac, N. E. Idieru, G. Kris-

tof, E. Lovinescu, I. Lupaș, A. Lupeanu-Melin, Dr. Cassiu Maniu, G-ral Moșoiu, S. Mehedinți, V. Meruțiu, Arhiereu Andrei Crișanul, V. Militaru, Christache Gh. Milian, R. S. Molin, Virgil Molin, T. Murășanu, N. Milcu, M. Mora, G. Murnu, D. Nanu, A. Nanu, A. Negură, G-ral Scarlat Panaitescu, Ion Peretz, N. Pora, Sextil Pușcariu, V. Petala, Al. Pteancu, I. Pillat, Ecaterina Pitiș, I. Pogan, D. Pompei, Matilda Poni, Septimiu Popa, Paul I. Prodan, George Pallady, Pr. Gh. Pteancu, P. I. Papadopol, Mircea Rădulescu, G. Rotică, C. Riuleț, Alexandrina Scurtu, Ion P. Sachelarie, Vasile Savel, Andrei Sigmond, Al. T. Stamatiad, Eugeniu Sperantia, Marin Ștefănescu, C. Sudețeanu, G. Sofronie, O. Tafrali, Caton Theodorian, G. Tutoveanu, Nuși Tulliu, N. G. Tistu, I. Valerian, George Voevidca, Volbură Poiană-Năsturaș, George M. Zamfirescu, Eugen Titeanu, Paul Negulescu, Gh. Vornicu.

NEPĂSARE GENERALĂ

În țara noastră răul, nu este
că avem mulți răi, ci, că avem
mulți nepăsători.

Ion I. C. Brătianu.

Ne simțim sub povera unei adânci melancolie ce se așterne peste sufletele noastre, asistând la desfășurarea celei mai crude nepăsări în materie de patriotism, și, — poate — din cauza situației geografice, niciodată, ca acum, nu s'a simțit nevoe de o afirmare puternică națională, o solidaritate de rasă și o mai perfectă unitate între toate ramurile de activitate pentru consolidarea statului.

Se repetă mereu părerea, că România mare, are oameni mici, și de bună seamă, cu excepția a câtorva persoane, sincer patrioți, cu tradiții și răspunderea zilei de mâine, conducătorii noștri, care, de drept, formează instrumentul de guvernare, dovedesc prin modul și mijloacele întrebunțate, o gravă scădere, tocmai prin lipsa unei mai serioase preocupări pentru organizarea și expansiunea unei propagande naționale sănătoase.

Afirm, că oameni de suflet, buni patrioți, cărturari, avem din belșug, dar aceștia viguroși la minte, dar timizi în apucături, care nu se îmbulzesc, nu pot ajunge la locul meritat de conducere: fie că sunt, de obicei, sistematic eliminați din viața publică, fie că (și aceasta de cele mai multe ori) — apreciindu-și înșiși valoarea personală, — nu vor să ia parte la conducere, disprețuind slugărnicia și moravurile noastre politice de după războiu.

Politica e o artă, dar o artă cum a înțeles-o cuminenția bătrânilor noștri, civilizată și de-zinteresată, iar oratoria parlamentară, talentul expunerii metodice, o podoabă a acestei arte, care trebuie utilizat pentru cauze drepte, iar nu să acopere minciuna. Când politica devine me-serie, ca o sursă de avuție ne-

muncită ori situațiuni nemeritate, în disprețul muncii și onestității, politica devine o primejdie.

Avem instituțiuni culturale oficiale harnice în suferință, avem animatori care revarsă viață națională peste sufletul poporului, animatori dornici să semene idei de bine și frumos, dar numărul lor se micșorează zi de zi, din aceeași cauză a nepăsării generale și a lipsei de ajutorare pentru asemenea acțiuni și se cheltuesc totuși, zeci și zeci de milioane pentru acoperirea devastărilor de la Oradea și Cluj săvârșite de agenți provocatori cu ocaziunea congresului studențesc.

Și ce fericită ar fi această noastră țară, acest popor inteligent și harnic, dacă Dumnezeu, prin misteriosul lui dar, ar lăsa pe pământ, mai multă bună credință, dragoste creștinească, bună înțelegere, înlăturând egoismul și lăcomia între oamenii călăuzitori ai destinelor noastre.

Țara are vechi probleme ne-soluționate și zilnic se ivesc altele noi. La ordinea zilei avem serioase probleme financiare, economice, confesionale, culturale, necunoscute înainte de război, și aproape toate subordonate politicii externe, față de care trebuie să câștigăm credit moral și material, în jocul intereselor vitale ale statului.

Marele Ion I. C. Brătianu, clar văzător al imediatelor interese naționale, a inițiat, după cele două reforme fundamentale — votul universal și exproprierea —, a treia acțiune salvatoare, *ofensiva culturală*, pe care n'a avut norocul s'o vadă înfăptuită.

Intr'adevăr, este natural ca revărsând în mod metodic un val al trezirei conștiinței naționale peste un popor neunitar ca sentiment, în majoritate analfabet,

prin luminarea lui, prin afirmarea nobilei rase latine, așternând o peste rămășițele educației germane ori slave ale Ardealului, ori Basarabiei de eri, inițiind înțelegerea prin carte a reformelor sociale și morale, putem soluționa mai ușor problemele arătate mai sus, cu *condițiunea ca toate să aibă la bază, ideea națională*.

Se întrevede acum o nouă luptă între popoare, cu caracter mai grandios, care va avea ca urmare desigur, alcătuirea viitoarelor grupări europene: lupta de rase.

În cartea apărută la Paris, a unui bun prieten al României, *Henri Massis*, intitulată *„Defense de l'occident“*, autorul studiază rolul influențelor orientale, slave și germanice, în cultura occidentală. Aceste influențe sunt încurajate și intensificate de intelectualitatea germană care se servește de ele spre a dizolva progresiv civilizația latină. Ca și în Germania aceiași încercare o găsim și mai pronunțată la Ruși, care exploatează ura de rasă a popoarelor asiatice pentru Europa. Această presiune se face mai ales prin răspândirea unor concepții din care *elementul de voință și de claritate este cu desăvârșire absent*. În fața acestei stări de lucruri, Massis, se ridică luând apărarea tradiției creștine și romane dovedind limpede necesitatea unui bloc latin, care să reacționeze împotriva acțiunii dizolvante a raselor dușmane.

Congresele popoarelor latine, nu sunt decât semnalul acestor apropiate lupte.

Origina răului trebuie căutată în tenacitatea încercărilor de distrugere a culturai și civilizației; ce isvorăsc dela *Moscova*, unde se împușcă și se depositează intelectualii, unde cum zice *Massis*: *„elementul de voință și de claritate este cu desăvârșire absent“*.

Pentru a ilustra o parte din valurile de rătăcire și de influență ce se revarsă asupra civi-

lizației pentru a o sdruncina, pentru a o deforma, sub aspectul unei originalități rău înțeleasă, amintesc impresia urâtă ce a avut un distins intelectual român care, la Berlin a vizitat o expoziție a artiștilor moderniști, cu idei importate dela răsărit.

Lucrările expuse, în mare majoritate aparțin unei fantezii ciudate, prin strâmbarea formelor, a obiectelor, substituirea idealizării formelor sculpturale ale lui Venus de Milo, ori Rembrandt prin figuri și forme hidoase, oase înșirate care amintesc mai curând un tuberculos decât o nimfă, o natură pocită, în locul poeziei ei,

așa cum a lăsat-o D-zeu, ca o icoană a celei mai divine filosofii, fructe lipsite de adierea apetitului, și așa mai departe.

Adică, căm același lucru, ce se petrece și în alte țări, și din nenorocire și la noi, pentru a ascunde parcă dinadins, lipsa de talent ori frumusețea artei noastre românești, așa cum o vedem de strălucită în expoziția retrospectivă a Ateneului Român.

Așa dar, unei țări ca a noastră în curs de închegare, căreia îi trebuie o cultură și o educație progresivă și de rezistență, întotdeauna alături de drapelul național, *ofensiva culturală* proec-

tată, are un mare rol, constructiv și de balanțare a curentelor bolnave cari abundă țara. Avem la cârmă ca exponenți ai ideii culturale, pe *Dr. C. Angelescu*, Ministrul Instr. Publice și *Al. Lapadatu*, Ministrul cult. și artelor, oameni luminați, bine intenționați și așteptăm cu încredere acel *marș ofensiv de regenerare*, care nu poate avea sorți de izbândă fără oameni aleși, din cea mai cinstită și mai entuziastă treaptă a intelectualității noastre, care să pună în aplicare acest salvator program.

Colonel George Bacaloglu.

„Chestiunea Basarabiei și Problema Rusească.”¹⁾

de Prof. I. Bianu

Membru Academiei Române.

Intre vechile noastre cântece vitejești este unul grozav. Se spune în el că un voinic, viteaz neînfricat, mergea călare peste câmpii pustii și, deodată, începe să audă strigăte omenesti și cereri desneajduite de ajutor. Merge într'acolo și, ce să vadă? Lângă o fântână un șarpe-balaur ținea încolăcit un voinic într'armat, pe care se trudea să-l înghită cu arme cu tot, ba-l și îmbălase și-l înghitise dela picioare până la brâu; numai partea de sus a trupului mai era afară. Voinicul cerea ajutor strigând «ca din gură de șarpe». Viteazul sosit scoate paloșul, se repede și taie grozava fiară în bucăți, și-l scapă pe voinic și-l spală de balele otrăvite și amărâte ale fiarei omorătoare. Apoi se fac amândoi frați de cruce și vitejesc împreună împotriva tuturor felurilor de fiare rele.

Iacă istoria Basarabiei!

Spune bătrânul cronicar al Moldovei, care a scris, sunt acum 300 de ani, cum «feciorii cei de Domn din Munții Ungurești, pogorând după vânat, au nimerit la apa Moldovei. Văzând locuri desfătate cu câmpii deschise, cu păduri dese și cu ape curgătoare, îndrăgind locul, au tras pe ai săi dela Maramurăș și pe alții au îndemnat de au venit. Ș'au descălecat întâiu sub munte, mai apoi înmulțindu-se și crescând înainte, nu numai apa Moldovei sau Siretul le-au fost hotar, ci până la Nistru și până la Mare s'au lăsat. Mai apoi și războaie făcea ca să-și apere țara și pământul său de către Șciți și Goți și de către alți vecini ce erau împrejur»...

Iacă nașterea Basarabiei ca parte vie și luptătoare a Moldovei, adică a României de acum!

Cine erau vecinii dinspre Răsărit, dincolo de hotarul Nistrului? Tătărimea asiatică, veșnic gata de pradă și robie, tătărimea care a putut fi înfrântă numai prin inima tare și brațul viteaz al fiilor și nepoților români din munți dela Maramurăș.

Când valurile Rușilor, scăpați prin lungi și grele războaie de sub stăpânirea acelorasi Tătari, au ajuns până la hotarul nostru dela Nistru, s'au făcut ei vecinii noștri în locul Tătarilor. Dar acești noi vecini veneau sub semnul crucii creștine, îmbrăcați în haina apostolilor Evangheliei lui Hristos—lupi în piele de oaie.—Lupi păstori la oi! Se numeau apărători și protectori ai creștinilor pravoslavnici, adică mănăitori de popoare creștine, după ce au mâncat pe cele necreștine!

Așa a fost noua noastră vecinătate dela Nistru! I-a trebuit deabia o sutisoară de ani de vecinătate până când a și înghițit jumătate din Moldova, neputând-o înghiți toată deocamdată și i-a dat numele de Basarabia, ca să nu se cunoască că este vechia Moldova. S-a svârcolit, a strigat cât a putut după ajutor voinicul înghițit, dar șarpele balaur strângea tot mai tare partea ruptă de partea rămasă neînghițită; a învăluit-o în balele înstrăinării, revărsând peste ea tot felul de ființe streine, până a amestec-o, încât unii din fii ei au îndoiială despre propria lor ființă.

Aceasta este Basarabia noastră românească în starea în care—după o sută de ani—a scăpat iar din lațurile balaurului la soarele vieții, în brațele fratelui voinic, care a venit

cu lancea și cu tunul să o scoată din doaga pieirii.

Aceasta este Basarabia noastră! Singura «chestiune a Basarabiei» este deci că această parte a patriei române să fie adusă iar la viața sănătoasă a neamului, a limbii și a legii de cari a fost despărțită un secol, să fie curățită de urmele intoxicației străine de toate felurile, cari s'au infiltrat în organismul ei și îi falsifică funcționarea firească și sănătoasă și propria sa conștiință.

Problema rusească? Este dincolo de Nistru; este treaba Rușilor, care ne sunt vecini peste linia de hotar a Nistrului. Noi la noi dincoace, ei la ei dincolo! În țara noastră nu poate fi altă problemă rusească decât aceea a bunei vecinătăți, pe care o dorim și voim să o îngrijim! și dorim ca și ei să aibă față de noi aceleași simțăminte de bună și cinstită vecinătate.

Pictorul Bulgăraș: Portret.

1) Din vol. «Chestiunea Basarabiei și problema rusească», ce va apare mai târziu, sub ngrijirea d-lui A. Boldur.

Ciobani cu oile, pe plaiurile Ardealului.

M I R A Ș

de I. Agârbiceanu.

Cinci ani de căsnicie fură de-ajuns să le spulbere toate iluziile...

Cinci ani îi ajutară să se cunoască pe toate fețele; nici o așteptare, nici o speranță de a mai putea descoperi ceva nou. Se uita unul la celălalt, se purta unul cu altul ca și cu o carte citită și răsцитă. Ajunseseră unul pentru altul un obiect. Nu se certau, nu izbugneau în patimi: prea ajunseseră indiferenți. Nu se gândiră nici la despărțire: erau deopotrivă lipsiți de voință. El avea o situație după care câștiga bine și putea înainta; ea, acasă, era bună gospodină și de-o hărnicie uniformă.

Vieța lor era însă pustie. Părea că se uscaseră ceva în ei, poate înșuși socul vieții. Și bătea adeseori vântul prin suflătele lor când, în lungile după amiază, citeau, câșcând, să-și omoare vremea.

Singurul imbold de viață îl simțeau când se gândeau, fiecare în parte, cât de frumoasă și de fină i-ar fi fost viața în altă căsătorie. De pilă cu...

Dar niciunul nu mergea mai departe cu gândul. Cu cine anume? Nu știau, nu puteau numi o persoană anume. Dar erau siguri că în altă căsătorie ar fi fost fericiți.

Mai înainte cereau să-și umplă pustul din suflet, să adape uscăciunea vieții lor cu scene de gelozie anume improvizate. Își dădeau seama că mint amândoi, dar ca variație nu părea de desprețuit jocul acesta stupid. Dela o vreme le fu însă scârbă de el și-l părăsiră.

Nici bărbatul nici femeia nu-și pusese vîodată întrebarea: ce anume nu le plăcea în tovarășul lor de viață? era de-ajuns să simtă că se înșelara, pentru a nu cerceta mai departe. Nu se gândeau că poate

nu ei, ci viața e de vină: ea se arată în podoaba primăverii, de care se desbracă atât de repede, și ajunge adeseori să ne țină mereu în față scheletul gol.

Mijloacele nu-i lăsară nici să-și caute distracții. Traiau retrași în locuința lor cu chirie ieftină, la cătul al doilea, două camere și o bucătărie, și începură să simtă scurgerea vremii. Se plictiseau și zilele se scurgeau mohorâte. Când se culcau simțeau o satisfacție: a mai trecut o zi!

În starea aceasta suflătească, de desiluzie și de urît, îi află mutarea în luxoasă locuință de peste drum a familiei Marcovici. O familie numeroasă. Marile care de transport aduseră trei zile mobilă pachetată ermetic, bagaje. Umplură opt camere. La urmă se arată și automobilul. Câteva zile se agită, peste drum, un furnicar de oameni.

Pentru după amiezile plictisite ale celor doi soți, mutarea familiei Marcovici fu un eveniment. Cu după amiaza de cap ei urmăreau dela ferăstră tot ce se petrece peste drum. Conversația năștea între ei cu ușurință acum. Se mirau, se întrebau, discutau asupra fiecărui lucru coborît din camioane pentru a fi transportat în casa de peste drum.

— Prânzătorul e enorm. Nu cred să încapă într-o singură cameră.

— Dar știu că nu-l vor pune în două!

— Ce paturi! Paturi trebuie să fie. Patru oameni duc unul.

— Dar dulapurile! Ia' privește!

Și așa la fiecare mobilă. Uneori discuția se aprindea. El susținea că-i un lucru, ea că-i altul, și se treziau vorbind înflăcărat cum nu li se mai întâmpla de atăta vreme.

Aprinse certe urmărit între ei în jurul familiei, mai al s asupra unei fete mari și a unui fecior. Bărbatul se jura că trebuie să fie frați, copiii mai mari ai lui Marcovici; ea lăsa să-i curgă sânge că-s tineri căsătoriți.

Seara se treziră că mănăncă mai cu poftă și că nu se grăbesc să se culce. Mai aveau de povestit.

Dar, după câteva zile, val-vârtejul de dincolo se potoli. Casa intră în liniște; bătrânii se sculau devreme; copiii mergeau la școală gătiți ca niște pui de prinți; fix la nouă automobilul pornea cu domnul cel tânăr, la unsprezece cu doamna cea tânără, după credința femeii, — cu feciorul și fata, după cum era încredințat bărbatul.

Vremea cât ținu mutatul cei doi soți avură prilej de vorbă. Același interes îi făcea să intre în discuții îndelungate, uneori aprinse. Nici nu-și mai dădeau seama cum trece vremea. Dar după ce peste drum se făcu liniște, prilejul de vorbă trecu, și după amiezile treceau din nou tăcute.

Treceau în tăcere, dar repede, nu ca mai înainte. Amândoi soții deveniră visători. Bărbatul dela geamul din camera lui de lucru, femeia dela altul din dormitor, priveau casa de peste drum, duși de gânduri și de închipuiri.

De când se mută aici familia Marcovici, cei doi soți simțeau o dulceață ciudată în suflet. Nu-și putură da seama bine de ea decât după ce peste drum se făcu liniște. Părea că respirau un aer nou, tot mai arosat, și, cum priveau prin geam adeseori, obrazii lor se împurpurau.

Bărbatul înțelise mai de vreme taina: tresărea de câteori o vedea prin curte, la geam, sau eșind la plimbare pe domnișoara Marcovici. Nevasta urmărea înfrigurată orice mișcare a tânărului Marcovici. Dar ea recunoscuse abea mai târziu că o

neliniștește tânărul de peste drum. Inchipuirea ei țesea cu stăruință și cu înfrigurare tot mai mare. Dacă ar fi luat-o de nevastă acest Marcovici fiul, înainte de a cunoaște ea pe Andrei, înainte de a se fi însurat tânărul Marcovici cu blonda aceea înaltă!

Inchipuirea începu să-i arete cât de plină ar fi fost cei cinci ani de desiluzii cu Andrei. Își vedea împărțită pe anotimpuri, apoi pe luni, săptămâni și zile, viața din cei cinci ani. O zi mai frumoasă ca alta, mai plină de bucurii, de surprize, de fericire. Un bărbat ca Marcovici, plin de viață, frumos, bogat, umblat în lume, n'ar fi lăsat-o să se plictisească, nici să se mulțumească cu două rochii pe an, cu un palton de iarnă cinci ani, cu ghetete scâlciate, cu locuința aceasta păcătoasă. Ar fi cunoscut societatea, ar fi dat mese, ar fi mers la baluri, ar fi strălucit! Vara nu s'ar fi sufocat în căldura și praful orașului; ar fi cercetat băile cele mai scumpe, s'ar fi instalat luxos într-o vilă, iarna ar fi călătorit la sud.

Din zi în zi fantasia ei lucra mai aprinsă, și țesu în câteva săptămâni un întreg roman. Toate dorințele ei nesatisfăcute umpleau traiul închipuit cu tânărul Marcovici, și în vremea asta ea nici nu băgă de seamă cum întinerise, cât îi sta de bine melancolia din priviri, liniile feții îndulcite, de-o armonie mai vădită, glasul voalat, mersul ei mai plutitor.

Nu avu ochi să vadă nici bărbatul. Din camera lui el urmărea pe tânăra domnișoară Marcovici. Domnișoară trebuia să fie! El era gata să se iea de piept cu toată lumea care ar fi voit să-i dovedească contrarul.

O vedea destul de des: după amiezile domnișoara Marcovici era mereu acasă. Și nu avea astămpăr să rămână în odaie. Era vecinic prin curte, prin grădină. Se juca cu frățiorii mai mici, cânta, citea o carte, culegea flori. Lui Andrei i se topia inima. Nici nu-și dădea seama cum îi treceau acum după amiezile. Simțea însă greu regretul înserării.

— Asta zic și eu că e femeie! Ce fericit aș fi fost cu ea! «Dar el nu-și mai luă osteneala să vadă cu ce fericire ar fi umplut cei cinci ani pustii petrecuți lângă Veronica, ci începu să se înfunde în viitor.» Dacă ar muri Veronica, ori s'ar despărți de ea, și s'ar căsători cu domnișoara Marcovici? «Nu-i părea de loc nelegiuit gândul, deși, în viața lui, nu putu concepe nici cea mai mică abatere dela lege, deși avea o inimă moale și se înfricoșa de orice hotărâre care l-ar fi pus nu în gura lumii, ci numai în atenția ei.» «Nu-i părea cu neputință o viitoare căsătorie a lui cu domnișoara Marcovici.»

Din potrivă! Cu cât treceau zilele, construia cu tot mai mare cutezanță

TĂCERE

*Ucise 'n suflet unde-au fost născute,
Nădejdi sunt multe ce-au rămas ascunse.
Dar tremurarea buzelor tăcute
Dovada este-a viselor străpunse.*

*Eu te-am iubit mai mult decât se poate
Stăpâne! vino să pricepi iubite
Privirea singură le dă pe toate
In clipe de dureri nemărginite.*

*Durerea ta m'a readus spre viață,
Voința-ți, năzuințele-ți curate,
M'au rechemat din noapte și din ceață
Cu înclăștate mâni înfrigurate.*

*Nu mi-ai cerut nimic și m'am dat ție,
Doar fără de vorbe sufletul ne 'ncântă,
Vrei tu să știi ce-a fost a mea beție
Tăcerea ta, cu îndurarea-i sfântă.*

L. Alioth

născută P-sa Caradja.

viața lui din viitor. Țesu și el un roman în care abea aștepta să vină după amiezile pentru a se cufunda și a adăuga câteva pagini noi.

Trecură așa câteva luni. Cei doi soți nu se mai plictiseau, viața lor deveni cu mult mai suportabilă. Își vorbeau rar dar cu o delicateță tot mai mare. Nu mai puteau spune cuvinte aspre: sufletul lor părea inundat de o plăcută și dulce moleșală. Se cufundară în visurile lor atât de adânc încât nu-și mai dădeau seama că stau împrumutat, unul în calea celuilalt, pentru a prinde fericirea.

Alții în locul lor ar fi început să se urască, să nu se mai poată suferi. Andrei și Veronica nu cunoscuseră simțământul acesta.

Din potrivă, un lucru ciudat începu să-i neliniștească, din ce în ce mai des, pe amândoi. Trecuse și Veronica dela trecut la viitor, și contempla acum fericirea pe care ar putea-o avea într-o căsătorie cu tânărul Marcovici. Dar amândoi, când gustau mai intensiv bucuriile viito-

rii, începură să simtă un fel de regret, ca o remușcare.

— De mine va fi bine, dar ce va face Andrei?

— Fericirea mea va fi asigurată. Dar Veronica?

Niciunul nu se destăinuie prin nimic celuilalt, nu știau ce s'arată în inchipuirea celuilalt.

Începură să se observe mai întâi când, într-o seară, descoperiră că amândoi se îngrijesc mai mult ca pânăcum de îmbrăcămintea lor.

— Ești undeva? întrebă Veronica.

— Nu. Dar tu?

— Nici eu!

Și tot atunci Andrei băgă de seamă că nevastă-sa întinerise. I se păru și Veronicii că Andrei era mai spălătel.

De a doua zi se priviră cu mai mult interes.

— Ce faci tu, toată după amiaza în casă? întrebă Andrei.

— Citesc, ce să fac?

— Dar tu?

— Citesc și eu!

Niciunul nu crezu, și începură să se spioneze.

Înainte vreme, nu și-ar fi putut închipui niciunul că-i curios să știe ce face celălalt. Dacă nu mai era iubire, cum mai putea fi teamă? În cei cinci ani pustii puteau să facă prietenii orice alusii: nici el, nici ea nu se nelinișteau.

De-aici încolo se întâmpla ca Andrei să aibă de căutat de câte trei-patru ori într-o după-amiază, te miri ce, în dormitor, unde visa Veronica. Și tot astfel, femeia în odaia bărbatului. Cărți aveau amândoi în mână, dar fiecare pricepu că nu citesc.

Uneori, când el când ea, se mânia, și chiar atunci când peste drum se vedea unul din cei tineri Marcovici.

— Ce tot umbli? Du-ți odată tot ce-ți trebuie. Nu mai poți citi nimic în liniște.

— Așa pătesc și eu!

Se mânia așa, spionându-se mereu, câteva săptămâni. Dar mânia le trecea repede. Nu-i făcea dușmani. Din potrivă, interesul unuia pentru celălalt crescuse. Până când, într-o seară, Andrei intrând tiptil, o află pe nevastă în fața geamului, după perdele, privind întins pe tânărul Marcovici, care sosise tocmai atunci cu automobilul, și abea-i reuși să se descurce din țoalele scumpe cu care era acoperit. Era ger mare afară. Lui Andrei îi păru că Marcovici, după ce sări din mașină, își aruncă ochii, plini de înțeles, la geamul prin care privea Veronica. Ea se năfurie când simți pe bărbat.

— Nu ți-e rușine! Mă spionezi?

— Da. Și văd că nu fără motiv.

— Cum? Mă pui în rând cu tine? Tu ești cu după-amiază de cap cu ochii după blondina aceea. Crezi că-i o pasere rară! O bucătică cum nu se mai găsește. Dar să știi dela mine: blondele astea se vestejesc foarte repede.

— Intocmai cași bărbații prea înalți.

Cearta se opri aici. Dar de-atunci cei doi soți nu mai rămăneau după-amiezile fiecare în camera lui. Dacă nu venia Veronica în odaia lui Andrei, trecea el dincolo. Se prefăceau că citesc, dar în realitate se spionau împrumutat.

Și aceasta izbugnea acum în fiecare clipă. Când unul când celălalt zicea:

— Nu ți-e rușine? Iar te uiți!

— Nu-i adevărat!

— Cum? Mințești în fața mea?

— Nu mințesc!

După amiezile lor deveniră un chin. De altfel toată ziua erau frământați de aceeași gânduri: «E gata să mă înșele». «Dacă ar avea prilej, s'a isprăvit».

La birou Andrei lucra în silă: «Ce știu eu ce face singură? N'ar putea trece drumul la celălalt?» Iar Veronica, păstrându-și aceeași hârnicie, se întreba: «De unde știu eu dacă

nu se întâlnesc undeva în vreme ce el spune că-i la birou?»

Urmară acum vizite neașteptate: când Veronica venia la birou fiindcă avea o vorbă cu Andrei, când bărbatul deschidea încet ușa bucătăriei, uitându-și ceva acasă.

Cunoscui începură să petreacă pe socoteala lor.

«Uite-uite cum învie jarul de sub spuză». Și adeseori când venia Veronica o mințeau:

— Nu-i aici Andrei. A plecat cu o cocoană tânără.

Vieța lor ajunsese un iad, când într-o zi se întâmplă un lucru ciudat: în casa de peste drum se vându tot la licitație, familia cea numeroasă plecă, cu câteva bagaje la gară. Locuința cea luxoasă rămase pustie. Bătrânii plângeau ca niște copii, iar cei doi tineri îmbătrâniseră cu ani.

Câteva zile Andrei și Veronica părea că nu-și pot da seama de cele ce se petrecu. Se zăpăciră și privirile le erau nesigure. Nu simțeau trebuința să-și spună un singur cuvânt. În suflet le creștea un gol tot mai adânc. Se simțeau ca după o mare pierdere, ca după o înmormântare.

Toată duioșia lunilor trecute le dispăru din ochi. Când se priviră

mai întâi, li se păru că-s mai streini decât înainte de-a se muta în vecini familia Marcovici. Abea acum își dădură seamă de urata înșelăciune a simțurilor: noua trezire a dragostei lor sub vraja visului ce țeseau în vecini! De altfel, câtă vreme se spionară împrumutat, ei, — înțelegeau acum, — nu lucrară din porunca focului vechi reaprins, ci purtați de îndemnuri inconștiente, cași când ar acționa ca eroi ai visului ce se va realiza în viitor.

Fură scârbiți de această descoperire, rușinați de purtarea lor, și începură a se privi cu ochi uscați, plini de ură. Simțeau cum le crește dușmănia pe fiecare zi, tot mai crâncenă. Mai ales sentimentul ridicolului când se gândeau la trecutul apropiat, — fi nimicea.

Și, într-o bună zi, se treziră amândoi în biroul aceluiaș avocat.

— A, dacă e c'un sens împrumutat, e ușor! E o simplă formalitate, zise omul legilor, frângându-și mulțumit mâinile.

Cunoscui rămăseră nedumeriți.

— «Noi făceam glume pe socoteala lor, și iată că ei erau de-atunci pe drumul păcatului. Cine ar fi gândit?»

NAȚIONALISM REAL

de George Murnu

Prof. Universitar și Membru al
Academiei Române.

Eram încă elev la un liceu din Macedonia când un prieten binevoitor mi-a trimis din București un exemplar din volumul de poezii ale lui Eminescu.

Cunoscusem până atunci mai toată literatura românească, mai mult sau mai puțin, vrednică de citit. Nimic însă din tot ce se scrisese în românește nu m'a impresionat mai mult ca Eminescu.

Era impresia mea proprie, neinfluențată de părerea nimănui, căci nu știusem până atunci verdictul criticii asupra acestui scriitor.

Citiseam numai într'un manual de școală (pe cât mi-aduc aminte, *Retorica* lui Christu Negoescu) câteva fragmente din creațiile lui poetice, și ele mi s'au părut că poartă pecetia unui talent cu mult superior înaintașilor săi.

Când i-am citit și recitit întreaga operă n'am mai avut nici o îndoială că Eminescu, judecat sub raportul estetic, era un mare poet. Această revelație în împrejurările în care mă găseam atunci, era pentru mine de o însemnătate hotărâtoare.

Întrebarea ce mă chinuia mai presus de toate era dacă noi Românii aveam o literatură și deci o cultură superioară acelor a națiunilor bal-

canice, singurul termen de comparație care mi-se părea propriu și firesc pentru noi ca vecini ai acestor națiuni și în luptă de interese cu ele și de statornicire a superiorității noastre față de ele. Făcusem în vremea asta cunoștință cu literaturile Balcanicilor și în deosebi cu literatura neogrecilor — în afară de operele literare clasice antice și moderne — și ca Român mă simțeam într-o câtva umilit față de acești din urmă, căci aveam impresia că cele mai multe din produsele noastre literare erau mai puțin occidentale decât ale lor.

Apariția lui Eminescu, cugetătorul adânc și liricul sublim, întemeietorul limbii clasice a Românilor, mi-a adus o binefăcătoare ușurare și în același timp o definitivă cucerire

și îndreptare a sufletului meu spre malurile Dâmboviței. Mi-am dat repede seamă că Grecii, popor mai vechiu, cu moșteniri și tradiții din cele mai bogate și strălucite, n'aveau un poet genial de potriva lui Eminescu. Constatarea aceasta, gândul acesta de superioritate a deșteptat un sentiment de mulțumire și de mândrie în mine, mi-a întărit dragostea și devotamentul către neamul meu precum și încrederea în viitorul, în puterea lui de rezistență și de triumf față de puterile protivnice în lupta lui de înțetate și de covârșire printre popoarele balcanice. De atunci a prins în conștiința mea rădăcina credința că o lucrare literară și artistică isbită, cu atât mai mult capodoperă, e un act de naționalism superior, actul național și patriotic cel mai durabil, mai efectiv și mai convingător care poate să fie.

Prin el se creiază în formă concretă, definită și armonioasă, se înobilează și se îndumnezește oarecum graiul unui popor, adică organul viu și cel mai nelipsit de trezire și edificare a conștiinței naționale, de comunicare și apropiere între indivizii ce alcătuiesc acel popor; el creiază și face să circule valorile estetice și morale specific naționale, care-i făuresc titlul de glorie și totodată lanțul de comunitate și solidaritate, care fac ca o națiune să nu fie o masă amorfă și inconștientă, ci un loc indestructibil în fața valurilor care veșnic îl bat și-l amenință cu spulberul și nimicirea. Despre aceasta ne vorbește cu pilde neîndoioase și limpezi și istoria și actualitatea.

Cunoașteți rolul Bibliei; într'însa se rezumă tot sufletul poporului izraelit. Până când există și va exista comoara literară și până când ea va fi temelia creșterii și călăuzirii, acestui popor, Evreii își vor perpetua ființa intactă în mijlocul neamurilor peste întreaga suprafață a globului. Nu se poate o mai mare dovadă despre eficacitatea miraculoasă a literaturii naționale. Prestigiul acesteia e atât de extraordinar încât poate mântui o națiune chiar după desființarea ei politică. S'a învederat cu Grecii cari, de și amărâți și robiți de Romani, prin puterea creațiunii genului lor literar și artistic cuceresc Latul neimblânzit și tărănos și la urmă îi altoesc pe nesimțite stăpânirea pe o vastă întindere a imperiului și astfel se naște Bizanțul, care nu e de cât elenizarea imperiului roman de rășărit.

O luminoasă pildă de actualitate ne-o dă Polonia. Țara lui Sobieski, Țara împărțită și strivită de trei mari și nesățioase împărății, renaște din cenușă ca pasărea fabuloasă, dar renaște și se infiripează mai ales prin aceea vârtoșie năuntrică

neînfrântă, întreținută și sprijinită de acel graiu obștesc, de acel minunat visticernic de amintiri, cugețări și senzații comune care este literatura acelor maeștri ce poartă numele de Mickiewicz și Sienkiewicz. Căci ei mai presus de ori care alții, au întemeiat și proptit sufletul național, au fost acele călăuze cari, ca și Moise și Iisus Navi în Biblie, au condus neamul lor spre înălțimile, de unde l'au făcut să străvadă în zare strălucind cu lumină nepieritoare Ierusalismul inimii lui, limanul devălmașelor lui năzuinți și idealuri.

Acest lucru, pe care-l constată ori-cine studiind trecutul și prezentul, nu trebuie să-l uităm niciodată.

Literatura, dar literatura mare și generoasă, eșită din instinctele cele mai frumoase, din aspirațiile și nevoile cele mai adânci ale unui popor înzestrat în deosebi de natură, e faptul cel dintâi și mai mare, pe care se razimă viața superioară a unui popor și-i așază pe temeliiile cele mai trainice dreptul lui de existență și dănuire. Aceasta noi nu trebuie s'o uităm o clipă, mai vartos astăzi, când individualismul cel mai desfrănat și anarhia cea mai destrămoare bat la porțile noastre. Înfăptuirea unei asemenea literaturi care să fie lanțul de legătură statornică și să rămâne patrimoniul tuturor Românilor e o chestie de viață pentru noi, pentru poporul român. Sutele de mii de morți, cari au căzut pe câmpul de răboiu pentru patrie, adică pentru bunurile noastre cele mai scumpe și sfinte pentru idealul comun, eroii noștri, quintesența altruismului de care a fost capabilă națiunea „*Valahilor*”, se ridică de dincolo de mormânt și în numele supraomeneștii lor abnegații și jertfe, cer sărbătorește și cu un singur glas de la scriitorul

român, dela tot călăuzitorul intelectual și sufletesc al neamului, să cimenteze și să consacre prin opera genului său unitatea noastră materială, unitatea României mari, pe care ei au săvârșit-o cu munți de cadavre, cu râuri de sânge.

Acei care au jertfit pentru țară și pentru noi tinerețele și dragostele lor, luându-și rămas bun pe totdeauna dela splendorile Soarelui și dela zările eternicului farmec al lumii, aceia au cădere și tot dreptul, să ceară dela noi, purtătorii de condei, să fim vrednici de dănișii, de măreția și sfințenia lacrimii lor și jertfei lor, și să ducem bătaia mai departe, noi cu semănarea gândului precum au dus-o ei cu arma, deapuri pe front și în tranșee, pe frontul și în tranșeele nevăzute, dar care nu sunt mai puțin aieve și nu cer mai puțin duh de vitejie, de jertfire, de lepădare de sine, de credință, de slujbă trudnică, și cuvioasă în același templu al ideii.

Scriitori, ostași duhovnicești ai țării noastre, întrupători ai binelui și frumosului nemuritor, s'ascultăm glasul și rugămintea și porunca celor duși, să ne ridicăm sufletul până la ei, să ne inspirăm dela eroismul și idealismul lor, să rămânem cu neclintire credincioși chemării lor: Cartea Neamului, Biblia noastră abia începe să fie scrisă.

Nădejdea stă în noi cei de azi și cei de mâine. De trei ori ferice și de pismuit vor fi acei cari vor putea până la capăt s'o scrie.

Numele lor vor fi tipărite într'însa cu slove deapuri nevesteșite și cu trâmbița de ingeri vor fi purtate în cele patru unghiuri ale pământului nostru. Feciorii și fetele Neamului le vor cânta cântece de laudă și de iubire fără moarte.

Slavă și bine cuvântare lor.

Tradiția latină și Generația nouă

(o convorbire cu d-l Ageorges)

de Ovid O. Densușianu.

Tradiționalism sau renegare? Gide ori Barrès?

De aici a pornit convorbirea la care d-l Ageorges face aluzie în acel articol din «*Revue de France*» unde, vorbind de tânărul «desghețat» ce l-a însoțit într-o după amiază de Septembrie prin străzile Bucureștiului, spune că personalitatea lui Barrès îl «atrage și îl exaltă».

Intr'adevăr, l-am cunoscut pe d-l Ageorges și, în mersul repede al mașinei ne ne ducea la mormântul ostașului necunoscut, în sgomotul orașului ce strălucea sub soarele toamnătec, îi vorbisem de sufletul patriotului din Charmes în care tinerețea mea admirase — și mai ad-

miră încă — vibrația unei frământări romantice însetată de acțiune. Și cu capul plecat spre mine, cu privirea reculeasă și ațintită, distinsul ziarist asculta cu o binevoitoare atențiune mărturisirea entusiastă a celui suflet desprins din mulțime în care curiositatea profesională căuta poate tresărirea unei sensibilități mai vaste, sensibilitatea tineretului român.....

Coincidență ciudată, căci eram în drum spre altarul ostașului necunoscut, mă pronunțasem pentru Barrès. Intr'o sinteză scurtă și aprinsă îmi destăinuisem admirația pentru patriotul din Lorena, pentru acel ideal de continuitate și de că-

lăuzitoare tradiție de care poporul nostru, la rândul său, are astăzi atâta nevoie. Figura de patriot pe care ultimii ani au estompat-o dar căreia gruparea scriitorilor de «drea-pta» mai garantează un rest de autoritate.

Popor cu deosebire preocupat de cultura occidentală am fost firește influențat de tendințele noi în care literatura franceză, sub presiunea doctrinelor «gidienne», exaltă prin manifestările unui tineret frământat originalitatea unui nou punct de plecare. Astfel, după Barrès, Bourget, Anatole France, am văzut ridicându-se în ultimul timp figurile revoluționare ale lui Proust, Gide, Henri Bergson, admirând — prin opera acestora și propaganda internaționalistă a lui Rolland — elementele unei vitalități împrăștiate obsedată de necunoscut. O sete de originalitate, justificată întrucâtva de vârstă, a cuprins astfel tineretul contemporan care, nemai vrând să vadă în tradiție un punct de plecare, o consideră dimpotrivă ca un sfârșit. Sfârșitul unei lumi vechi, în a cărei «greșită» disciplină vitalitatea noastră nu se mai poate mărgini.

Trăim într-o epocă reacționară. Concepțiile vechi — batjocorite în adevărurile ce le afirmaseră — se găsesc astăzi detronate. Detronată voința, detronată tradiția care dădea omului de odinioară siguranța unor hotărâre avânturi mai departe. Un dinamism desordonat, mistic și confus, frământă omul modern, a cărui sensibilitate exasperată cerșește o nepotolită satisfacție în senzații noi. De aici, acea dorință de neprevăzut căreia experiența trecutului nu mai poate oferi un adăpost multumitor. Fenomen caracteristic al celui romantism contemporan de care s'a vorbit și la noi deși n'a fost încă lămurit destul. Romantism de natură sensorială în care tineretul modern se complăce și se recunoaște. Căci prin variatele posibilități ce le prezintă, prin lipsa de definitivă disciplină, prin încă nehotărâta fisio-nomie morală ce numai o experiență viitoare va putea fixa, adolescența prezintă acel element de nestăpânită fluiditate pe care o concepție filosofică «dinamică» își reazimă actualmente teoria unui inconștient predominant. Astfel, azi mai mult decât oricând — în literatură cât și în artă, în psihologie ca și în viață — tineretul e la modă. Situație ce ar fi privilegiată, dacă n'ar fi plină de covârșitoare responsabilități.

Ceasul e greu. Războiului nimicitor al tunurilor, îi urmează acum — mai primejdios ipocrit — războiul ideilor. Lupta de rase, speculată de o intelectualitate dușmană și dusă printr-o infiltrare de ideologii disolvante, devine azi spirituală. Iar în

timp ce Orientul asiatic încearcă izbândă unei viitoare supremații, o concepție intelectuală din Apus își afirmă influența renovatoare. Astfel, alături de problema unor presiuni răsăritene, o alta — imperioasă și imediată — se ridică. Problema unei slăbiri a civilizației occidentale, culminând în amenințata tradiție latină. Teoriile adânc subservise ale internaționalismului umanitar, o anumită filosofie evoluționistă, actuala concepție psihologică în care obsesia inconștientului tinde să distrugă vechia concepție a unei compacte personalități umane, nu sunt decât aspecte variate — și nu întotdeauna întâmplătoare — ale primejdiei de mai sus.

D-I Isosif Ageorges (*Revue de France*).

De la război încoace, inteligența omenească a realizat cuceriri a căror importanță este netăgăduită. Stimulate de experiențe noi, științele exacte și-au întins cercetările spre rezultate uimitoare. După filosofia naționalistă inițiată de Descartes și culminând în pozitivismul lui Auguste Comte, o filosofie a intuiției — atentă la tresăririle inconștientului — și-a afirmat definitiv autoritatea. Pe de altă parte, concepții plecând de la puncte deosebite dar întâlnindu-se în concluzii asemănătoare, au venit să întărească convingerea în forțele determinante ale instinctului. Astfel concepțiile lui Proust și Sigmund Freud, în care opera unui Gide, Chadourne, Montherlant, du Gard sau Lacretelle desigur că se recunoaște. Opere literare și filosofice admirabile, căci adânc umane, dar pe care nu trebuie să le preamărim. Concentrând în instinct — indiferent de ce natură ar fi — origina întregii noastre activități, comitem o greșală asemănătoare cu aceia a gânditorilor trecuți ce își rezimau convingerile pe atotputernicia unei imposibile rațiuni. Greșeală explicabilă întrucâtva prin sdruncinarea pricinuită de război, sdruncinare provocând o destindere morală ce se identifică în teoriile de azi. Considerată sub această latură, credința absolută în

unele cuceriri intelectuale nu poate fi decât provizorie. Odată cu starea sufletească ce a contribuit ca s'o justifice, actuala concepție psihologică va pierde o parte din autoritatea ei spre a face loc unei concepții deosebite, corespunzând unor atitudini sufletești pe care viitorul le va fixa. Ceiace înseamnă că o generație următoare, mai voluntară și mai adânc dinamică, ar putea găsi într-o filosofie a voinței elementele unui adevăr mai apropiat și tot atât de sincer simțit. Fenomen de fluctuație care dă adevărilor dobândite un caracter de relativitate ce trebuie considerat. A renega tradiția în numele unei revoluții ce n'a avut loc și a cărei statornicie e în orice caz determinată de o situație ce fatal se va schimba, alcătuește prin urmare o încercare absurdă. Pretinsa revoluție psihologică nu este în fond decât o schimbare de poziție. Schimbare necesară și binevenită, dar care n'a distrus nimic. Multe din adevărurile apărute de filosofia raționalistă se mențin și se vor menține mai departe, cât timp în evoluția noastră spirituală inteligența va juca un rol. Rol tot atât de însemnat ca acela al sensibilității, deopotrivă de existent ca cel afirmat de voință. Filosofia actuală nu trebuie privită deci sub aspectul intransigent al unei legi imutabile, ci acela mai mărginit al unei contribuții. Contribuție prețioasă, e drept, dar care nu prezintă nimic definitiv.

Să încetăm deci cu apologia unor teorii pe care un misticism dușman încearcă să le speculeze. Orice s'ar spune, între Europa veche și cea de astăzi există un raport de continuitate ce trebuie să fie păstrat. Iar viitorul ei este în funcție de tenacitatea cu care va ști să-și apere civilizația, adică cultura. Cultură căreia o supremație de veacuri dă o pecetă eminate latină. Această cultură latină în care se centralizează întreaga civilizație europeană trebuie absolut apărută. Oricând, oricum. Umanitarismul insidios, apologetul «omului nou», concepției instinctiviste ce trâmbează cu o tendințioasă îndârjire necesitatea unei radicale prefaceri trebuie să se răspundă printr-o ofensivă spirituală ocrotită de tradiție. Tradiție ce poate și e necesar să fie îmbogățită, dar renegată nu.

Acum 40 de ani, un tânăr entusiast, înzestrat cu o inteligență admirabilă, căutase într-o încordată exaltare îmbogățirea unei mândre individualități. Un ideal de independență ireductibil îl călăuzea. De primărei unei generații sguduită de război, opusesse doctrina unor afirmări individualiste dârze și necontestate. Doctrină intransigentă ce trebuia să determine mai târziu un curent de impulsivă valorificare.

Trecură ani... Intr'o zi—pe la sfârșitul veacului trecut—se întâmplă ca acest individualist să se întoarcă la satul natal. Revederea pământului, aspectul bisericii unde fusesse botezat, atmosfera casei înseninată odinioară de copilărească-i sburdălnicie, îl cuprinseseră de o adâncă tristețe. Părinții îi muriseră. În reculegerea cimitirului din sat, rămășițele lor îl îndemneau la o afectuoasă închinare. Se duse, o bucată de pământ, o cruce, atâta tot. Cei ce fuseseră odată părinții lui, timpul îi prefăcuse în țărână. Iar el, individualistul intransigent ce își făcuse o lege din propria-i vitalitate, era rezultatul acelei țărâni. În amurgul liniștit căruia mormintele înconjurătoare dădeau o melancolie religioasă, doctrinarul impulsiv se reculese. Astfel, deasupra acelei porțiuni de pământ păzită de cruce, o asociație bruscă trezind un sentiment de continuitate se ivi. De acum înainte, un glas nou, vibrând de o chemare ereditară se va ridica în Franța întărită.

Paralel cu Barrès, un om excepțional, înzestrat cu o vitalitate și mai puternică, impusese în Italia un individualism asemănător: Gabriele D'Annunzio. Și, ca și Barrès, dar cu o energie superioară desfășurată mai târziu pe câmpul de luptă, sfârși prin a-și subordona dinamismul necesităților țării. Nu printr'un avânt momentan de simplu ostaș, ci acela statornic de apostolat. Apostolat spiritual căruia manifestări artistice admirabile dau un caracter de poetică dar realistă exaltare.

Jerfele de sânge, încordările de veacuri, tradiția seculară alcătuind o necesitate istorică, își găsiră astfel valorificatorii.

O misiune egală, îngreuiată de necesități noi, încumbă acum generației noastre. După războiul armelor, războiul culturilor cere deasemenea să fie învins. Iar izbânda noastră va depinde de energia cu care noua generație latină va ști să-și traducă cultura în ritmul unei disciplinate și patriotice acțiuni.

Acestea sunt, în parte, ideile amintite de d-l Ageorges...

Seara coborise. De pe un balcon al hotelului «Athenée Palace» unde prelungisem convorbirea, valorosul ziarist privea orizontul senin pe care soarele dispărut lăsase o dărăluminioasă.

Tăcere afirmativă sau rezervă delicată? N'aș fi putut să spun.

— *J'éprouve une véritable satisfaction à entendre un jeune homme parler de la sorte*—îmi răspune în fine. Apoi făcând câțiva pași în oada și apropiindu-se de o masă pe care se aflau două exemplare din «Revue de France».

— *Gardez-les.....* -- adăogă, privindu-mă fix — *gardez-les en souvenir d'un homme qui aurait voulu*

P H E N I X

*Cu aripi moi, merg drum către sfârșit,
Și 'n trupul meu cu sângele bătrân,
Reînfloriri sfioase au mijit
Când umbre reci pe umbra mea rămân.*

*Apoi cu 'nflorarea cea din urmă
Aripi morții falsăe 'n prejur,
Și vântul în nisip culcuș îmi scurmă
Pe 'ntinsul cenușiu fără contur.*

*Sfârșit de-o clipă 'n oase albe seci,
Când viața nu-mi mai dă nici sbor nici pas,
Cobor să dorm în somnul meu de veci
Cu scrumul ce din mine-a mai rămas...*

*Dar iată vrăji scornite 'n întuneric
Imbie duhuri se coboare 'n lut,
O flacără asupra-mi cade feeric
Ca fulgerul în focu-i ne 'ntrecut.*

*Și tot vâsduhu 'l simt 'n mine 'nchis
Și tot vâsduhul sburdă în afară:
Sânt parcă asvârlit într'un abis
Și din abis în lume svârlit iară.*

*Ca undele ce plescde de mal
Mai repezi asvârlite peste ape,
Ca apele ce rapotă în val
Când vor de brațul vântului se scape.*

*În mine se încinge danț de viață
Pân ochiu-mi se deschide liniștit,
Și soarele în aripi mi s'agață
Și sboru-mi stă în piept ca un cușit.*

*Simt parcă 'n lume 'ntăia dimineată
Dar lotul nu-i decât un sbucium greu,
Că duhuri ce mă 'nvie 'mi răd în față
Și 'n țărna mea își rade Dumnezeu.*

G. Talas.

*s'arrêter davantage dans votre pays
afin de pouvoir mieux l'aimer.*

Ne strânserăm mâna.

*Encore un mot. Je serais content
de garder les numéro spécial des
«Cele Trei Crisuri» pour montrer
dans mon pays la façon supérieure
dont vos compatriotes savent accu-
eillir leurs freres d'occident et re-
présenter la presse roumaine.*

O ultimă privire, un zâmbet și ne despărțirăm.

Cinci luni au trecut de atunci. Nădejdea de a-l mai auzi spun drept, că dispăruse. Recentul articol din «Revue de France» mi-a dat o desmintire. Desmintire atât de autorizată încât mă simt umilit de a fi

bănuît măcar o clipă sinceritatea omului care a știut să găsească pentru latinitatea noastră izolată, accentul de frățească afinitate careia evocarea primirii ce i se făcuse, dă o notă de înduioșată și recunoscătoare prietenie.

ATENEUL ROMÂN

de Prof. G. Adamescu

Peste câteva săptămâni se vor împlini tocmai 63 de ani de când a luat ființă „Ateneul Român” prin seria de conferințe începută în seara de 28 Ianuarie 1865. Este, adică, afară de Asociațiunea transilvană pentru cultură și literatură, cea mai veche instituție românească de cultură ce există azi pe pământul românesc.

Un mănunchiu de vreo 40 de persoane, unele din ele personalități strălucite în politică, în știință, în economia politică, în jurisprudență, în istorie, în arte, răspunseră apelului făcut de Nicolae Krețulescu, Constantin Esarcu și V. A. Urechia și întemeiază societatea aceasta. Unii erau tineri, alții mai vârstnici, dar toți — cum zicea Esarcu — aveau „ardoarea juvenilă”, aveau „credința înaintea căreia nu este obstacol”; aveau „convingerea că reprezintă un mare interes, că sânt interpreții unei mari trebuințe a societății și a statului român”.

Care era credința lor?, și care era trebuința societății pe care voiau s'o îndestuleze?

Ei credeau că cultura, în înțelesul cel mai înalt și complex al cuvântului, este un element de viață al unei societăți civilizate; ei credeau că școala, cu organizațiunea ei specială și mărginită până la o anumită vârstă, nu este suficientă pentru a răspândi cultura și a o face trainică; ei socoteau că omul, după ce și-a făcut cariera și a intrat în viața socială, nu trebuie (și nici nu poate) să se depărteze de ceea ce, pedesupra oricăror ocupațiuni, formează cultura adevărată.

Pentru aceasta doriau ca să existe cât mai multe insti-

tuțiuni, cari să răspândească — după expresia lor de atunci: „cultul adevărului, al binelui, al frumosului” — și să facă pe om a se deprinde să puie mai presus trebuințele sufletesti decât pe cele trupesti.

Indemnați de asemenea idei și însuflețiți de asemenea sentimente, Ateneiștii stabiliră, chiar dela început, un mare program de activitate.

Adunați în ședințe intime, ei discutate varietate probleme de politică națională, de economic politică, de ortografie, și altele.

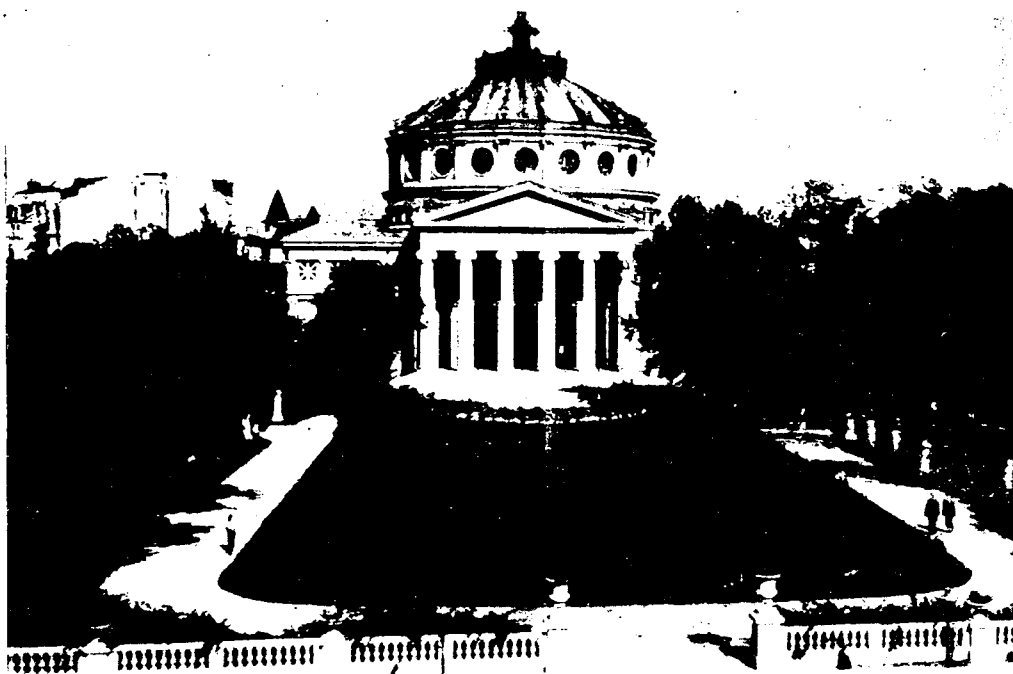
Chemând publicul cult al capitalei, ei făceau conferințe și lecturi publice.

Dar asemenea manifestări erau restrânse la un mic număr de persoane. Gradul lor era să se adreseze maselor populare, să le deștepte și pe ele la o viață intelectuală: se gândiau la muncitorii din orașe și la muncitorii din sate.

Pentru cei dintâi erau necesare cursurile de adulți și școalele de meserii; pentru ceilalți era nevoie de școale primare și de învățători pregătiți în școale normale.

În vederea realizării acestor multiple scopuri, Ateneiștii răspândiră ideea de a se forma o societate afiliată: „Societatea, pentru învățătura poporului român”. Ideea fu primită și o vastă țesătură de secțiuni ale acestei societăți se răspândi în toată țara. Acestei societăți și acestor secțiuni se datoresc primele cursuri de adulți, primele școale de meserii și primele școale normale.

Asemenea lucruri, atât de obișnuite pentru generațiile mai tinere, erau atunci noutăți, bine privite de unii, dar cu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ateneul Român, inaugurat la 1889.

C. Esarcu
Întemeietorul Ateneului Român.

Dr. C. Angelescu
sub Președenția cărui s'a inaugurat expoziția retrospectivă a artei românești (D-brie 1927).

Hall-ul central al Ateneului Român.

temere suportate de alții. Nu va fi lucru necunoscut pentru cei ce se ocupă de trecutul nostru, taptul că după câțiva ani de o asemenea activitate, ajutată, firește, prin subvenții de către stat, se găsi un ministru care tăia toate subvențiile și ar fi desființat toate școalele normale, dacă o campanie de întruniri publice, la care participă și bătrânul Petru Poenaru, n'ar fi format un curent favorabil în opinia publică și n'ar fi convins pe membrii Camerei că nu e bine să asculte pe ministrul temător de rostul școalelor normale.

Firește, mai târziu, secțiunile provinciale s'au desființat, școalele normale au devenit instituții de stat și a rămas numai secția din București, care ține școala sa, cu ajutorul statului. Dar această activitate spre masele adânci ale poporului nu mulțumia pe Ateneiștii din prima epocă.

Credincioși programului, ei își îndreptară silințele spre artă și, întâiu, spre muzică.

Precum în 1834, Heliade și tovarășii săi socotiră că e necesară o societate *Filarmonică*, tot cu același nume întemeiară Ateneiștii noua *Filarmonică*, în 1868 și în sala de conferințe se organiză primele concerte simfonice sub conducerea lui Wachman.

Cei mai în vârstă dintre D-v., și aduc aminte cum seria de concerte a continuat tot sub conducerea lui chiar în sala aceasta, până când o forță tânără, aceea a lui D. Dinicu a venit să continue opera; iar cei tineri și noi cu toții văzurăm cum, tot în sala Ateneului, a născut a treia societate *Filarmonică* cu George Georgescu, ale cărei manifestări avem prilejul să le admirăm în fiecare săptămână.

Dacă ar trăi Esarcu, ar găsi cel mai bun prilej să aplice la această neîntreruptă activitate, citatul său obișnuit:

Et quasi cursores vitai lampada tradunt.

În curând o altă formă a artei: plastica, atrase atenția Ateneiștilor. În 1872 se întemeiază o societate cu numele (cum se obișnuia pe atunci) «Amicii belezlor-arte»: ea trebuia să sprijinească și să desvolte pictura și sculptura.

Acțiunea ei a fost mai puțin ridicată la început, dar îndată ce Ateneul a avut palatul său, a destinat anume săli pentru expoziții și, până când orașul va avea un local mai potrivit cu țara mărită și desvoltată, Ateneul nostru rămâne centrul manifestărilor artistice de acest fel.

În jurul Ateneului doriau înaintașii noștri să grupeze toată manifestarea de cultură și de artă. Comparație obișnuită a lui Esarcu era să asemene rolul acestei instituții cu rolul Dunării sau Nilului pentru ținuturile pe cari le udă.

S'a făcut tot ce doria Esarcu? Se putea face? Firește că nu: era prea mult. Dar Esarcu nu se supăra când unii îl numiau *visionar*.

— Da, sânt vizionar și doresc ca acțiunea noastră să fie așa de puternică încât cei ce vor veni după noi să zică: au fost *nebuni* cei ce au făcut aceasta.

Rezultat al acestei nobile nebunii este palatul în care sărbătorim azi transformările menite să puie instituția noastră în raport cu cerințele și cu mijloacele timpului.

Clădirea Ateneului Român s'a ridicat pe temelii de unii maneji. Se formase în București o «Societate equestră» pe acțiuni, care începuse lucrarea manejiului, dar neputând să termine, primăria și societatea au cedat terenul cu ceace era construit pe el, Societății Ateneului, devenită persoană juridică în 1886.

Aceste împrejurări explică de ce arhitectul Galleron a trebuit să dea sălii centrale forma circulară.

După planurile lui și sub a lui supraveghere s'a ridicat palatul Ateneului, despre care Esarcu se expunea cu mândrie în ședința inaugurată din 1889.

«Precum catedrala Curții de Argeș ocupă primul loc printre monumentele religioase, asemenea palatul Ateneului ocupă acest loc printre monumentele civile ale țării».

Așa zicea el atunci, dar noi nu sântem ca Negru Vodă din legenda Mănăstirii Curtea de Argeș și dorim ca în țara noastră să se clădească monumente de zeci de ori mai falnice decât palatul Ateneului.

Dar, cu tot acest palat, pe care Esarcu îl credea că va fi îndestulător ca să adăpostească toate societățile culturale, ne-am găsit la strâmtoare. Săli de expoziție erau neîndeplătoare; săli de cursuri nu aveam (și nu avem încă) decât una; pentru bibliotecă aveam o singură sală prea înaltă în plafon pentru a fi sală de lectură, neîncăpătoare pentru a fi depozit de cărți.

Atunci am conceput și noi un plan, dacă nu măreț, dar desigur mare: neputând să ne întindem nici în sus nici în lături, ne-am gândit să ne întindem în jos și să înmulțim numărul sălilor prin construirea unui plafon nou. Astfel în locul depozitelor de cărbuni din subsol să facem două săli de cinematograf și o galerie circulară pentru expoziții, iar în locul spațiilor inutile și greu de încălzit să facem depozite de cărți. Cu acest chip s'ar îndeplini și un alt vis al generației de întemeietori: să deschidem o bibliotecă publică, lucru pe care ei nu l-au putut îndeplini niciodată, fiindcă, deși aveau cărțile (numeroase și de preț) donate de contele Scarlato Rosetti, dar n'aveau mijloacele necesare pentru a da viață unei biblioteci, care nu poate rămânea cu ce are, ci trebuie să se reînnoiască necontenit.

Foarte frumos de zis, dar greu de îndeplinit. Numai o întâmplare neașteptată putea să transforme visul în realitate. Întâmplarea, prin votul unanim al membrilor noștri, a adus în fruntea comitetului Ateneului Român pe d. d-r Angelescu. N'aș voi să jicnesc modestia prezidentului nostru, dar nu pot să nu spun că lui în primul rând se datorește tot, adică: cultul adevărului, al binelui și al frumosului.

ENRICO CORRADINI

„Fie ca reprezentarea pentru întâia oară a dramei istorice Giulio Cesare a d-lui Enrico Corradini pe scena primului teatru românesc cum și prezența printre noi a unei așa de distinse personalități a vieții publice și intelectuale a Italiei noi, să însemneze reluarea unor vechi și prețioase relațiuni culturale și naționale între poporul român

și cel italian — menite, nu numai prin comunitatea de rasă și de suflet, dar și prin destinul lor istoric, să reprezinte — anul pe pământul originii noastre glorioase, celălalt pe solul atât de frământat al Dunării de jos — cultura și civilizațiunea latină“.

A. Lapedatu
Ministrul Artelor

O sărbătoare fericită, alcătuind un prilej de apropiere culturală latină, a strâns raporturile frățești ce existau între țara noastră și marea soră latină: puternica Italie. — E vorba de vizita pe care senatorul Corradini a făcut-o de curând în capitala României întregite al cărui teatru a avut deosebitul privilegiu de a reprezenta pentru întâia oară o piesă istorică adânc semnificativă — Piesă provocând un interes îndoit: acela al unei lucrări dramatice inteligent construite dar, mai ales, interesul politic pentru o evocare istorică menită să accentueze ideea unei afirmări latine de care țara noastră n'ar putea să rămână nici-o clipă departe. Lucrarea „Iuliu Cezar” a cărui premieră a adunat tot ce lumea noastră intelectuală și diplomatică avea mai reprezentativ nu este o lucrare psihologică, propriu zis, ci mai mult o schiță istorică sintetizând în situațiile ei mai reprezentative viața marelui comandant latin. — Nici un conflict psihologic deci, nici un studiu de caracter, ci urmărirea unei încordări neobosite spre o realizare mărească și progresiv constructivă. — Astfel privită, piesa d-nului Corradini capătă o semnificație mai vastă și autoritatea unui îndemn. — Indemn nu către un Imperialism covârșitor și orb, ci către o dezvoltare comună de energii a cărui rezultat să aducă o progresivă înălțare a idealului latin. Sărbătoare artistică deci, dar și socială.

Dealtfel, alături de piesă, activitatea naționalistă a senatorului Corradini, dă personalității acestuia o autoritate dominantă netăgăduită. Teoretician combativ al naționalismului italian, Enrico Corradini a avut rara fericire de a-și vedea împlinit visul de putere națională cu atâta perseverență urmărit. Un altul, e drept, a împlinit acest vis, dându-i o realitate concretă și vizibilă; dar nu-i destul? Astfel, în

Enrico Corradini
Autorul piesei „Iuliu Cezar”, jucată pe scena Teatrului Național din București (Febr. 1928).

conferința ce a ținut-o după câteva zile în aula fundației Carol, ilustrul oaspe a evocat în cuvinte însuflețite și măndre, mersul ascendent al Italiei actuale precum și semnificația acestui progres față de situația socială de odinioară.

Intr-o frază limpede și melodioasă, accentuată când de gesturi energice, când amplificată de emoție unor evocări patriotice, cunoscutul publicist a schițat magistral izbânda regimului fascist și aportul atât de prețios adus în însuflețirea activității naționale.

Coincidență semnificativă, vizita d-lui Corradini corespunde vizitei pe care ministrul nostru de externe a făcut-o președintelui consiliului de miniștri italian, iar reprezentarea piesei sale, cu reprezentarea — la o distanță de câteva săptămâni — a unei cunoscute piese a lui D'Annunzio căreia comedia Franței a adus omagiul unei „premieri” senzaționale.

Apropierea italo-română, corespunzând unei apropieri franco-italiene unde idealului spiritual realizat prevestește par'că o colaborare politică absolut necesară.

Și aceeași semnificație de colaborare latină trebuie dată vizitei renumitului savant, Prof. Emile Sergent cât și a distinsului conferențiar Giuseppe Gallavresi, a căror prezență în mijlocul nostru n'a putut decât să cimenteze inițiativa de mutuală înțelegere frățească pe care poporul român a știut cu atâta căldură s'o serbeze în persoana senatorului fascist.

Astfel, rolul României în concertul politice europene se arată sub o perspectivă mai vastă ce dă națiunii noastre însemnătatea unui punct de convergență unde acțiunea paralelă a masselor surori latine tinde a se concentra într-o afirmare mândră a neînvinselor vitalități a rasei.

Sosirea senatorului Corradini în gara de Nord.

PROFESORUL EMILE SERGENT

Dr. Emil Gheorghiu

Profesorii universitari, medicii, intelectualii și studenții de la noi au sărbătorit de curând pe profesorul Sergent unul dintre marii savanți ai Franței și un sincer filo-român.

Chinician consumat, membru marcant al Academiei de medicină și renumit în lumea întreagă ca fiziolog, profesorul Emile Sergent a lăsat o amintire profundă în România cu ocazia primei vizite din Aprilie 1926 și cu ocazia recentei vizite din Februarie 1928.

Prof. Sergent a modificat concepțiile în ce privește patologia aparatului respirator și tuberculoza în special, arătând ce e bun și ce e rău de aplicat din exploratiunea modernă.

Clinica sa dela spitalul Charite din Paris ocupată altădată de marele Laennec a devenit un centru de lucrări determinante în ce privește fiziologia modernă.

Despre prof. Emile Sergent se poate spune că are o activitate puternică, pe care a exteriorizat-o spre binele învățământului și al bolnavilor. Contribuția sa la progresul științelor medicale l'a impus de mult în lumea întreagă. O

activitate rodnică de mare profesor și o sfortare fără limite de reformator justifică reputația de care se bucură. Primirea ce i s'a făcut în România dovedește că avem un grad de cultură superioară, căci după cum spune odinioară un cugetător francez, acel popor se află pe calea cea dreaptă, când dă dovadă de mult bun simț și știe să manifesteze sentimentele sale după cum se cuvine în ori ce circumstanță. Amfiteatrele facultăților noastre de medicină, ticsite de lume cu ocazia vizitelor acestui maestru, subliniază fraza exprimată mai sus. Natura a creiat două feluri de spirite; unul creator, capabil de cele mai frumoase gânduri și inovațiuni, spirit ce nu este dat fiecărui și un alt spirit de admirație. Neputând avea pe cel dintâi, ne bucurăm să manifestăm spiritul de admirație față de acest savant francez, care făcând să răsună vocea sa în universitățile noastre a contribuit să se amestece suflarea veche civilizatoare a apusului cu spiritul din ce în ce mai elocvent al redeșteptării, de care dă dovadă cu prisosință România mare, cu adevărat latină.

EMILE SERGENT

Prof. Dr. C. Bacalogh

Cu ocazia banchetului oferit de intelectualitatea română cunoscutului Prof. Dr. Emile Sergent, d-l Prof. Dr. Bacalogh—in calitate de reprezentant al Universității ieșene, a rostit următorul discurs:

În anul trecut d-l Profesor Emile Sergent ne-a făcut onoarea să țină și la Universitatea din Iași două prelegeri și am fost fericiți să îl avem în mijlocul nostru.

Acum, se pare după cum ne-a spus că nu a fost posibil să lipsească mai mult de zece zile din Paris. Decanul Facultății de medicină e mai sever decât Decanii Facultăților românești și după ciclul din Canada care a răpit mai mult timp pe Prof. Emile Sergent învățământului din Paris, România îi e recunoscătoare că a putut să aducă cuvântul francez și în anul acesta numai Universității din București.

Dar, dacă nu a putut veni la Iași, noi care îl iubim și apreciem, am făcut tot posibilul să îl ascultăm aci la București.

D-rul Emile Sergent are la activul său o strălucită carieră de om de știință și de profesor.

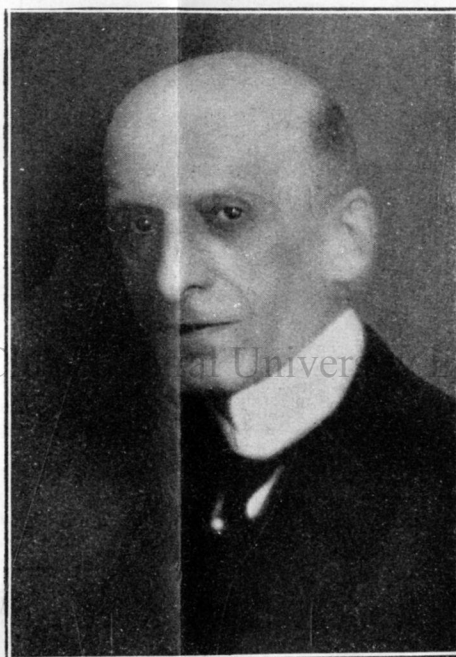
În lecțiunea de alaltăeri ne vorbea de insuficiența suprarenală, afecțiune la care a adus tributul său prețios și pe care însă o socotește ca «un păcat al tinereții», cercetări pe care le iubește ca atare mai mult decât alte lucrări ulterioare.

Îl rog să creadă că seria lui de lucrări cu privire la această insuficiență suprarenală nu e un păcat al tinereții ci o piatră importantă la edificiul traic al operei sale științifice.

Cunoaștem desigur insuficiența suprarenală lentei, boala lui Addison. Emile Sergent a pus în evidență formele acute ale alterațiilor capsulare și am avut cu toții ocazia să constatăm adevărul acestei concepțiuni în cursul boalelor infectioase și în deosebi în timpul războiului, în tifosul exantematic.

Se va putea discuta și contesta valoarea unui simptom, doar tabloul clinic și concepțiunea fizio-patologică va rămâne spre gloria Profesorului Emile Sergent.

Deasemenea cu toate că Emile Sergent poate fi socotit ca cel mai strălucit urmaș al marilor clinicieni francezi, care au utilizat metoda anatomico-clinică, Laennec, Bretonneau, Lancraux, Patain, Sandouzy, el cunoaște admirabil și a utilizat întotdeauna laboratorul în serviciul clinice, având ca principiu că totul pornește dela bolnav și se întoarce la bolnav. Toate mijloacele moderne pe care le oferă laboratorul și radiografia vor întemeia pe baze pre-

*Commissaire aux Français.
Meunier, il les professeur
d'un par l'œuvre si cordiale
qui lui témoignent des collègues
et amis Roumains
18 février 1928
Emile Sergent*

cise diagnosticul exact, din care decurge în mod logic tratamentul, alina-rea suferinței.

Dar radiografia în mâinile lui Emile Sergent nu a lămurit atâtea probleme, clinica mai ales întru cât privește patologia pulmonară. În lecțiunea de azi am văzut cât de judicios explica pe imagina radioscopică extensiunea vechiului focar tuberculos prins într-o producțiune calcară, dar care la un moment dat poate năpădi țesutul pulmonar împrejmuit printr-o spărtură a zidului calcar, care permite exodul bacilului lui Koch.

Dar oare opera lui didactică nu e extrem de remarcabilă. Dacă ne purtăm cu gândul la timpul studiilor noastre ne aducem aminte ce este dificultate, studiam semeiologia în contra lui Barth și Roger.

Emile Sergent a condensat într-o lucrare remarcabilă primele noțiuni necesare studentului în medicină și chiar mai târziu ori căruia medic doritor de a stabili un diagnostic exact sprijinit pe o bună semeiologie. Acest tratat bine tradus în românește de colegul D-r Emil Gheorghiu trebuie citit și în limba franceză: Emile Sergent a sintetizat într-o formă clară și precisă toate noțiunile recente și tot ce trecutul ne-a lăsat cu privire la studiul semiotic. Toți studenții și toți medicii tineri îi vor fi întotdeauna recunoscători pentru acest frumos tratat, îndrumător indispensabil al studiilor medicale.

Rolul mare pe care îl are Prof. Emile Sergent în învățământul francez se răsfinge și asupra României; Serviciul său dela Charité e larg deschis studenților și medicilor români.

Și cu plăcere am văzut frumosul gest al profesorilor din București care au împodobit sala consiliului cu portre-

tul lui Emile Sergent, alături de marii săi dascăli. E un omagiu meritat și o mărturie a legăturilor ce unesc pe acest mare savant cu facultatea de medicină din București.

Anul trecut, la banchetii ce i s'a oferit la Iași, am avut onoarea să fiu alături de d-r Emile Sergent—căruia vă rugăm să-i transmiteți expresiunea sentimentelor noastre de respect și regretul că nu a putut să ne însoțească — și îmi spunea că nu iubește discursurile la banchete; atunci chiar am făcut să se suprimă această elocință particulară.

Sunt din acei care iubesc munca singuratică și utilă și dacă în astă țară am luat cuvântul, am făcut-o numai din admirațiunea pe care o am pentru opera d-voastră științifică, pentru sprijinul efectiv ce îl dați tinerilor medici români și în același timp ca o mărturie sinceră a profunde afecțiuni ce sufletul meu păstrează Franței generoase.

Uniunea Camerelor de Agricultură

C. C. Băicoianu

Doctor în științele agricole și
zootehnice, Inspector la Uniunea
Camerelor de Agricultură.

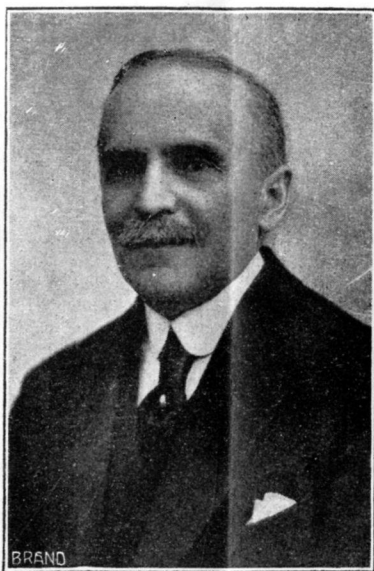
Intocmai ca și Faust a lui Goethe, omul este în continua căutare a fericirii; în țara noastră, natura pare că a dat toate elementele ca să ne-o putem crea; agricultura, marele rezervor, izvorul însăși de existență a omului, constituie unul din elementele principale.

Către sfârșitul secolului trecut și în special în acesta în care trăim, agricultura altădată cea mai conservatoare, care rămăsese timp de veacuri refractară oricărei inovații științifice pe care ar fi putut să le utilizeze cu folos în favoarea ei, a devenit azi cea mai revoluționară dintre toate ocupațiunile omenești.

Prin reforma agrară înlăturându-se în întreg cuprinsul țării, resturile feudale ce periclitau însăși existența noastră de stat și așezându-se producția națională pe baze noi de producție, s'a simțit nevoia de a se crea noi instituții pentru înlesnirea dezvoltării tehnice a nouilor exploatare rurale. Acestea sunt camerele de agricultură ce au scopul de a coordona activitatea astăzi dezorganizată a tuturilor agricultorilor, de a le da posibilitatea să beneficieze în comun și în consecință mai ușor de noile progrese ale științei în domeniul agricol, de a da guvernelor și autorităților păreri și informații asupra cerințelor agriculturii, asupra creditului agricol, a taxelor vamale, tarifelor, reforme de impozite, convențiuni economice etc., într'un cuvânt asupra absolut tuturilor chestiunilor ce sunt în contact cu agricultura și în fine de a da ele însăși posibilitatea creerii de institute de cercetare care să ajute progresul tehnicii agricole; ele corespund în consecință unor cerințe imperioase ale timpului spre a consolida pătura noastră rurală, temelia de azi și speranța zilei de mâine.

Uniunea Camerelor de Agricultură din București, care îndrumază și coordonează activitatea tuturilor camerelor din țară și-a încheiat anul acesta bilanțul a doi ani de existență. El îmi servește de călăuză în expunerea celor ce urmează.

Eram până la marele războiu liberator, o țară producătoare în special de cereale, datorită atât condițiilor agro-economice interne cât și cunoscutelor măsuri luate de politica economică austro-ungară, ce prohibise exportul de animale din țara noastră,

Vladimir Atanasovici
Senاتور

Președintele Uniunii Camerelor de Agricultură.

Demonstrație de autotractor.

luându-ne astfel de bușul extern. Se împiedicase astfel prin întregul complex de factori—interni și externi—dezvoltarea normală a agriculturii noastre prin încurajarea cultivei cerealelor, sub forma extrem de extensivă, în detrimentul celorlalte ramuri, ce în condiții normale trebuie să formeze un tot armonic în orice exploatare agricolă. După războiu condițiile s'au schimbat. Țăranul român dezrobbit și deci liber, a intrat în posesia drepturilor lui; a devenit stăpânul pământului ce-l muncea ca un rob la stăpânii ce chiar în patria-mamă—vechiul regat—erau în majoritate niște venetici, ce căutau să-l speculeze atât pe el, cât și pe pământul, ce din belșug îi da o ospitalitate nemeritată.

A fost deci natural—ca în perioada de adânci prefaceri,—post-belică—producția noastră să scadă atât din cauză că țăranul—noul proprietar—nu avea mijloacele culturale și materiale spre a face față nouilor îndatoriri, cât și datorită faptului că o operă atât de gigantă nu s'a putut executa într'un timp scurt. Au trecut câțiva ani în care țăranii au lucrat ca simplii arendași pe loturile ce li se cuveneau; această stare de provizorat până la obținerea titlului de proprietate definitivă trebuie considerată întru câtva ca o cauză în slaba producție agricolă post-belică. Uniunea prin Camerele de Agricultură ce le reprezintă caută să soluționeze problema

agrara în noua formă sub care se prezintă. Activitatea în acest sens e la începutul ei.

Anul trecut Uniunea a cumpărat 42 vagoane grâu selecționat ce a fost distribuit la țărani în diferite județe. Cu multă satisfacție s'au putut constata rezultate bune. Recoltele au fost mult superioare comparativ cu ale țăranilor ce n'au luat sămânță, ceea ce ne determină să intensificăm acest procedeu pentru anul agricol în curs. S'au distribuit de asemeni: 3.000 kgr. guano, 5.000 kgr. cianamidă, 200 kgr. făină de oase, 40.000 kgr. supertosfat, 1900 kgr. sămânță de sfeclă, 800 kgr. sămânță de salcâm, 6200 kgr. trifoi, 26.000 kgr. orz, 50.000 kgr. ovăz, 2.000 kgr. sămânță de graminee, 900 kgr. plante medicinale, 5.000 kgr. borceag, 100.000 kgr. cartofi, 600 kgr. mazărice, 200 vagoane grâu, 1 vagon porumb, 60 kgr. sămânță de pomi pentru pepiniere, 45.000 kgr. sămânță lucernă.

Pentru buna lucrare a pământului care contribuie într-o anumită măsură la obținerea unei bogate recolte, s'au distribuit mașini și unelte agricole și anume: 195 semănători, 595 trioare, 49 pluguri, 9 tractoare, 38 aparate de sulfat, 9 aparate de stropit viile, 5 zdrobitori pentru struguri, 2 teascuri de vin, 10 tocători de nutreț, 7 mașini de bătut porumb, o prășitoare de mână, 31 cultivatoare, 5 prășitoare, 54 grape, 2 mașini de împrăștiat îngrășăminte, 3 scarificatoare pentru țelină, 81 vânturători, 3 cositori mecanice, 15 tăvălugi, 20 cântare, 20 secerătoare, 1 mașină de descusentat, o garnitură de treier.

Pentru a se populariza motocultura, s'au organizat până acum 2 demonstrații cu tractoare agricole lângă București. Ele au fost urmărite cu mult interes de către agricultori, iar acum vin mereu la Uniune, plugari, ce se interesează de modalitatea procurării tractoarelor recunoscute ca bune în urma concursului mai sus specificat.

Creșterea animalelor s'a bucurat de o deosebită atențiune. S'a început o vie activitate în sensul procurării de reproducători masculi selecționați, din rasele ce corespund condițiilor agro-economice a diferitelor regiuni. S'au împărțit pela diferite comune: 820 vieri, 84 scroafe, 341 berbeci, 49 oi, 2245 tauri, 72 vaci, 85 armăsari, 2 iepe, 1200 ouă dela rase ameliorate.

În 1926 au funcționat 24 stațiuni de montă cu 7 tauri și 441 stațiuni cu 948 armăsari, iar în anul 1927 31 stațiuni cu 71 tauri și 529 stațiuni cu 1060 armăsari. Se lucrează intens la construirea de grajduri pela sediile Camerelor unde se vor depozita reproducători înainte de a fi repartizați pela comune, cum și la subvenționarea comunelor spre a-și construi „grajduri comunale” în care să-și poată ține în bune condiții reproducătorii ce-i vor primi.

Pentru soluționarea chestiunii alimentării animalelor — problemă ce în multe regiuni ale țării se prezintă sub o formă acută. — Uniunea a cumpărat din Franța cantitatea de 24.000 kgr. lucernă originală „Provence” ce s'a distribuit agricultorilor prin intermediul Camerelor de Agricultură cu 25%, sub prețul pieței. Rezultatele au fost atât de mulțumitoare, încât Uniunea a comandat și anul acesta, pentru anul agricol în curs, o nouă cantitate de lucernă în Franța. Comenzile se vor repeta până când agricultura noastră va putea produce o sămânță selecționată pentru însămânțări, cel puțin egală în calitate cu aceia importată și lipsită de cuscută care se știe ce ravagii face în culturile dela noi.

Pentru evidențierea bunelor rezultate, au fost organizate expoziții la care s'au distribuit celor mai buni agricultori premii în bani și medalii. Aceste expoziții ce vor funcționa de acum înainte conform unui regulament ce se studiază actualmente la Uniune, va avea rolul de a stimula puternic pe agricultori de a le face educația profesională prin familiarizarea cu calitățile bune ale diferitelor soiuri de plante și rase de animale ce le cultiv și le cresc, cum și de a ridica spiritul de emulație a țaranului nostru, ce multora dintre noi le e încă necunoscut. Bazăți pe activitatea începută, cum și față de rolul ce trebuie să-l aibe în progresul nostru economic, Uniunea în calitatea ei de reprezentan-

tă a clasei celei mai numeroase a poporului nostru, a început să fie consultată în toate chestiunile ce interesează activitatea noastră economică.

Care va fi activitatea pentru viitor?

Foarte complexă, variată și adaptabilă la condițiile agro-economice a diferitelor regiuni.

Se intenționează: intensificarea cumpărării și răspândirii de semințe selecționate, a mașinilor și uneltelor agricole, studierea unui mijloc practic de a face educația profesională a țaranului — școli, conferințe cu caracter demonstrativ, expoziții ambulante etc. — înființarea de sate model care să fie un exemplu de organizare pentru celelalte, organizare de cursuri cu țaranii din regiuni înapoiate în cultură în altele cu o cultură înaintată, studierea înființării creditului agricol, a organelor economice în fiecare comună rurală care ca ramificații ale Camerelor să poată da informații și conduce viața agricolă, etc. Activitate imens de mare dela care cu toții așteptăm ridicarea păturei noastre rurale.

* * *

Ceeace s'a opus până acum progresului, a fost în bună parte întreaga structură agro-socială anormală împreună cu gospodăria ei de stat birocrat. Modificându-le, depinde de noi ca să știm să mergem pe acelaș drum pe care au mers popoarele cele mai civilizate.

Poporul român a fost până acum sbuciumat, mai mult decât a putut îndura. Avem nevoie de liniște pentru a ne consolida și a crea o cultură izvorâtă din și pentru necesitățile noastre.

.....Faust căuta fericirea dar în acelaș timp și adevărul științific. Cu idealism care este de altfel fiul bunului simț și al omeniei, să mergem înainte pe drumul progresului ce ne va duce la fericire.

Experiința cu autotractor, făcută în fața fostului Prim Ministru Ion I. C. Brătianu, miniștrii C. Argetoianu, G. Cipăianu, Const. Brătianu, Senator Vladimir Atanasovici Președintele Uniunii și alții.

MENUETUL

de S. di Giacomo. Trad. de O. D.

Primăvara blândă și caldă zâmbise lucrurilor cu ziua sa din urmă. Bătrânul ședea într'un vechi fotoliu bombat, în colțul ferestrei. Măinele mângăiau brațele fotoliului; cu capul aplecat pe piept, cu ochii întredeschși, cuprins de o nedefinită lăncezeală, el admira Poesia roșietitului apus.

În odăița tăcută plutea acea lumină vagă, aurită, care dă pielei o culoare vie, asemănătoare cu aceea pe care lumânarea o dă mâinii ce ocrotește mica flacără. Întra pretutindeni, învăluind delicat mobilele vechi, portretele îngălbenite ale căror rame se desprindeau pe fondul tapiteriei albastre unde florile desenate se ștergeau.

Totul acolo era antic, de acel stil baroc, nu prea exagerat, de care se agață bătrânețea timpurilor noastre, care zâmbește obiceiurilor de odinioară și evocă în scumpa locuință întristate amintiri. Acea bătrânețe căreia îi place să acopere capul cu o scufiță de culoare închisă, brodată cu aur și căptușită cu mătase; care rămâne credincioasă voluminoasei crăvati negre, cămășilor de pânză fină, parfumate și scrobite, și manșetelor prinse de cămașă, încheiate cu un boton neted și mic. O bătrânețe căreia îi plac pardesiurile «vert-bouteille» cu guler înalt, pantalonii de șofă moale ce nu fac cute stând în picioare și care, abia atingând marginea pantofilor cu fundă, lasă să se zărească ciorapul gros și alb. O bătrânețe căreia îi place tabacul, dar care la nevoie știe să devină tinerețe și să facă curte cucoanelor frumoase, să se ironizeze singură sărutând o mână grasuță, sau se fudulește oferind brațul încă viguros cunoștințelor feminine. Odată chiar, spusese în glumă că ar fi dorit să moară cântând, în fața pianinei, cu luminile aprinse în toată sala, pe când se pregătea un balet și răsunau râsete împrejur, într'o șoaptă de trene de mătase.

Sărmane iluzii! De mult, în sufletu-i pustiu, murea acum, cum la urechi murea orice sunet, veselie acelor distracții. O surzime bruscă îl lovise. La început fusese un bâzâit, ca la trezirea dintr'un somn adânc, apoi fu o tăcere eternă. Nu mai auzi nici măcar pocniturile ușilor închise de servitoarea Clementina. În primele zile, când aceasta, uluită, trebuia să-i explice prin semne ce vroia să spună, de amărăciune se îmbolnăvi, și zăcu cinci zile în pat. Clementina râsufla în bucătărie, lângă cotețul unde pui mulți se fâmbantau

- plângând de ai fi crezut că îi murise cineva.

Apoi, încetul cu încetul, bătrânul se resemnă.

Dar în tăcerile adânci, în care se simțea pierdut, o somnolență de neînvins îl apăsa. Ar fi vrut să moară adormind. Astfel, de trei ani, nu mai scrisese nimic. Își petrecea toată ziua singur singurel, în fotoliul preferat, urmărind cu privirea sborul rândunelilor ce treceau libere pe acoperișuri, visând, frunzărind «Poliorama pittoresco» din care păstra întreaga colecție.

Și cu dânsul, care nu-și schimbase niciodată deprinderile și moda, odăița se armoniza. Obiceiuri de o jumătate de veac își lăsaseră urma, un parfum de bătrânețe în mobila aurită, unde ca și pardesiul stăpânului la coate, colțurile uzate străluceau.

Un zâmbet melancolic plutea între pereți, ca un regret; dormea de mult odăița. O oglindă ovală și prăfuită, încadrată într'o ramă albă, reflecta confuz lucrurile măsuței pe care se rezima: două vase cu flori artificiale, un ceasornic de bronz aurit pe care de cinci ani acurile arătau orele unu, un serviciu în porțelan cu cești și medalioane din Pompei și o mică Venus goală.

Pe peretele din față, un Rossini pictat, purtând o dedicație, supraveghea odaia cu niște ochi mici și malițioși.

Pretutindeni, așezate ici colo lângă mobile, scaune cu pai îngălbenit, cu spătarul neted și larg, vopsit în alb, purtând zugrăvite la mijloc siluete de cavaleri în perucă și codiță, înclinându-se la doamne grăsuțe ce zâmbeau. Lângă ușa principală ce era ascunsă de o perdea, pe unul din acele scaune se odihnea o pălărie de fetru înaltă, cu borurile tari. Un baston cu mâner de fildeș era rezemat de același scaun.

Ai fi zis că dintr'o clipă într'alta, stăpânul ar fi eșit. O pereche de papuci brodați se întrezăreau într'un colț.

În fund, în lumina dulce și egală, silueta întunecată a pianinei atrăgea ochiul, cu liniștea-i nemișcată. Reflexe delicate colorau pe lemnul neted, stingându-se pe covor, pătând de străluciri albe acea mobilă.

De pe fotoliul său, bătrânul plimba privirea măgulită pe pupitrul de note, pe caetele de muzică îngrămădite alături. Ochiul mângăia rândul palid al clapelor, în timp ce pe brațele fotoliului, mâinile doritoare tremurau.

La sfârșit pianina triumfă. Bătrânul se sculă încetșor, făcu doi pași în oada, se opri, respiră sgomotos, ca pentru a se libera de o greutate. Își freca ușor mâinile, pregătindu-se, cuprins de o mică emoție. Luă de pe o tăviță o sticlută de lichior, își umplu un păhăruț, gustă, tușind,

dându-și mici lovituri în piept. La urmă înfruntă curajos pianina; i se așeză înainte, trecu o batistă de culoare închisă pe clapele ce ridică un sunet discordant. Măinile bătrânului tremurau atât de tare încât trebui să se oprească puțin spre a se liniști. Apoi alunecară brusc pe o scară muzicală. Pianina se trezi într'un sgomot de note săltărețe. Doamne, ce avânt! adio bătrânețe! Inima îi făcea tic-tac, tic-tac, pe ritmul muzicii, sângele îi aprinsese obraji, ochii îi străluceau, șopteau buzele. El se lăsa pe spate, cu brațele întinse, cu ochii întredeschși. O furie de *allegri*, de *andantini*, de arii tumultoase îi fâmbanta sufletul.

Încercă să se liniștească. Abia atingând clapele cu degetele, șopti dulce, clătănând capul:

Scumpo, nu te îndoi...

Cimaroșă... Ah! Cimaroșă! De ce și-lamintea întodeauna, întotdeauna? Picioarul bătea măsura pe covoraș, glasul continua într'o suflare:

Înainte chiar de zori.

Cu prudență și în tăcere

Coborâ-vom până jos.

Făr'ca nimeni să ne audă...

Bătrânul se lăsa transportat

Vom fugi încet, încet

Prin porțița din grădină...

Și melodia umplea odăița. Rea-ducea într'nsa timpurile vechi, frumoasele timpuri de odinioară. Tremura în aer, se răspândea la pereți, trecea pe mobile ca o mângăere, se înălța la tavan ca un parfum al vremurilor. O șoptă pleca de la ziduri, dela mobilă, dela portrete, de la colțurile umbrite pline de amintiri; întreaga odăiță vibra, aplaudând. Ultimele note dulci muriră în acea șoaptă; pianina tăcu.

Acum, bătrânul se apleca să sco-

Biserica din comuna românească Apșa (Cehoslovacia).

CRONICI

Cronica Politiceii Naționale

- Chestia optanților unguri -

tocească cu mâini nerăbdătoare, printre caetele de muzică, căutând un anumit menuet, compus în zilele vesele ale tinereții sale. Il găsi în sfârșit, îl deschise pe pupitrul de note de care atâta, atâta timp rămăsese departe. Iși puse ochelarii, apropiu ochii de pagină, citi, cu suflul încordat, cu inima ce îi bătea puternic.

Măinile alunecară pe clape....

Dar deodată fața îi se întunecă, ochii nu mai râdeau îndărătul sticlelor lucioase, nici sufletul. Violentă și nemiloasă îl lovisse din nou nenorocirea surzimii sale; muzica murea, murea armonia într-o tăcere adâncă. Măinile îi căzură pe genunchi, într'un gest de descurajare. Ce puțin noroc avea momentul acela! Și totuși, câte frământări sufletești îngrămădisese într'insul! Titlul îi fusese sugerat de sentimentală cochetărie a unei doamne — care zâmbea întotdeauna, care mai zâmbea încă într'o mică ramă aurită, pe măsură.

O blondină cu ochii albaștri, cu pielea netedă și roză, cu gura delicată, îmbrăcată într'o vestă *mauve* de țărăncuță împodobită cu dantelă veche, cu un grain de beauté sub ochi, cu părul pudrat. Dânsa îi spusese, atunci:

— Menuetul e foarte dragut; să-l intitulăm *Mărturisire*.

El spuse: Ce fel de mărturisire?

Dânsa râdea, arătând două rânduri de perle delicate, o mică comoară.

— Gândește-te, pune d-ta un alt cuvânt.

El bălbâi: De dragoste? și deveni roșu ca cea vestă țărănească.

Dânsa râdea și îl lăsa să-i apuce apoi mâna-i subțire și albă....

Bătrânul, zâmbind la acea amintire, puse din nou mâinile pe clape, încercă câteva note din *adagino*, un delicios *fa minore* pentru care dânsa obișnuia să închidă ochii, rezimând capul pe pernele divanului. Ne mai auzind niciun sunet, mânia îi reveni. Se aplecă, apropiă capul pe clape, apăsă cu degetele; de două, de trei ori... Nimic, nimic; ceva nedefinit, ceva confus, o suflare. Totul era zadarnic într'adevăr, totul. O nemărginită amărăciune îi strânse inima, mâinile îi căzură, obosite. Cu brațul rezimat de colțul pianinei, cu capul pe braț, bătrânul rămase mișcat. Ai fi crezut că dormea.

Seara coborâse; întunericul năvălea în odaie, aruncând pete de umbră împrejurul cărora lucrurile se contopeau într'o delicată confuzie de linii. De la strada pustie o nelămurită șoaptă se ridica numai, pătrunzând în odaie ca o suflare. Și odăița tăcea, cuprinsă de o mare liniște. Totuși, din când în când, melancolica tăcere era întreruptă. Ai fi zis că în fund, în întunecimea colțului, după pianină, o persoană invisibilă plângea.

În apropiata sesiune, din martie viitor, a Ligei Națiunilor, se vor continua și încheia debaterile asupra conflictului dintre România și Ungaria, în Legătură cu chestiunea aplicării legii agrare române. Cu această ocazie ziarul francez «Le Figaro», publică două mari articole, în care analizează această problemă cu obiectivitatea-i pe care o cunoaștem de mai înainte.

Confratele parisian arată temeinicia legii agrare române, necesitatea ei în noua și marea Românie de azi, precum și rațiunile politice naționale care au dus la votarea și aplicarea acestei legi în 1919 și 1921. După ce face istoricul legii și, mai apoi, istoricul conflictului românomaghiar în chestia optanților unguri, cari revendică dela noi restituțiuni în natură și indemnizații suplimentare, publicistul parisian evocă ultimele evenimente și decizii în această provincie și dă de pe acum câștig de cauză României, căreia îi apreciază eforturile de a menține pacea în Europa centrală.

La 17 Septembrie 1927, spune confratele parisian, sir Austen Chamberlain a citit Consiliului Ligii raportul său. El anunță că un Comitet al Ligii a consultat toate competențele de drept internațional, că toate încercările de conciliațiune au eșuat și că, în sfârșit, propune la vot următoarele trei rezoluțiuni, pe care le dăm în rezumat:

1. Dispozițiunile tratatelor de pace nu exclud deloc ieșirea din jurisdicțiunea unui plan general de reformă agrară, a Ungurilor, chiar pentru acei cari au optat pentru naționalitatea maghiară. România are dreptul să-și promulge o lege agrară pe care ea va crede-o proprie intereselor poporului său, sub rezerva obligați-

unilor pe care le impun regulile dreptului internațional; ori, nu există nici o regulă de drept internațional care să scutească pe optanții unguri și să-i ferească de un plan general de reformă agrară.

2. Nici o inegalitate nu trebuie să existe între Maghiari și Români, fie în termenii legii agrare, fie asupra felului cum ea este aplicată. Nici o dispozițiune a planului de reformă nu trebuie să creieze, în mod expres sau pe cale de consecvență, o situație a parte pentru Unguri în avantajul Românilor, căci ar creia o lichidare deghizată, justițiabilă de Tribunalul Arbitrar Mixt. Dar, totastfel, nici o dispoziție a planului de reformă nu trebuie să creieze o situație privilegiată pentru Ungurii optanți sau nu, în detrimentul Românilor.

4. Aceste măsuri se aplică, prin urmare, Românilor și Ungurilor deopotrivă, optanți sau nu.

După o luptă dramatică între d. Titulescu, din partea României, și contele Apponyi, din partea Ungariei, Comitetul Ligii aprobă propunerea lui Chamberlain și România obține o satisfacție platonice.

Astăzi, spune confratele parisian, trebuie să se acorde României o satisfacție efectivă.

Se știe că România a obținut câștig de cauză în fața propriilor sale tribunale, apoi Bruxelles în 1923, la Societatea Națiunilor în 1923 și 1927, și nu înțelege să cedeze nici o porțiune de teren.

Elocvența și fermitatea reprezentanților ei, în frunte cu d. Titulescu, sprijiniți pe bazele solide ale dreptului neamurilor și al tratatelor, merită toată victoria. Și Consiliul Ligii Națiunilor i-o vor asigura-o în luna apropiată.

Căci — încheie publicistul parisian, — dacă pacea nu este garantată în Europa centrală, va fi pericol pentru Europa întreagă.

Sprijinită, astfel, de Europa occidentală cauza dreaptă a României va fi câștigată pe deplin, înfrângându-se, astfel, cerbia aventurilor dela Budapesta, ahtiați după latifundii și titluri de nobleță.

Teofil Codreanu

Tineri șvabi în haine de sărbătoare (comuna Paniora, jud. Torontal).

Scrisori din Banat

Necesități economice în sudul Banatului. — O prețioasă publicație juridică.

de: **R. S. Molin.**

Oravița, Februarie 1928.

Până deunăzi, Banatul avea o singură Cameră de Industrie și Comerț: cea din Timișoara. Celelalte două orașe capitale de județ ale Banatului, Lugojul și Oravița, au concurat în ultimul timp, fiecare în parte, pentru înființarea unei noi Camere, cu sediul în unul sau în altul din orașele reședință de județ. În cele din urmă, chestiunea s'a rezolvit—pentru Oravița cel puțin—prin înființarea în acest oraș a unui serviciu exterior al Camerei din Timișoara. În timp ce lugojenii mai luptă pentru înființarea unei Camere în orașul lor, la Oravița a și început să funcționeze acest serviciu exterior, care, în calitate, este o Cameră complex independentă, cu președinte și conducere proprie. Președintele noului așezământ este d-nu Liviu Marțian, directorul domeniilor și uzinelor «Reșiței», iar secretar scriitorul acestor rânduri.

Camera de Comerț din județul nostru are menirea de a organiza comerțul și industria dintr'un județ de frontieră pe al cărui teritoriu avem cea mai mare industrie din țară — societatea «Reșița» — și în care toate interesele economice sunt neglijate, deși avem trei porturi la Dunăre: Baziaș, Moldova veche și Drencova. Avem în județ tot felul de bogății care, din cauza desorganizării, nu pot fi valorificate cum s'ar cuveni. Ca bogății forestiere avem, numai din domeniul soc. «Reșița», 141.000 jugh. pădure; fostul reg. 14 de grăniceri are 35.000 pogoane pădure, iar Comunitatea de avere din Caransebeș, are pe teritoriul județului nostru, 80.000 pogoane pădure. Prin

cele trei porturi desorganizate azi, intrau în vreme de pace la «Reșița» mii de vagoane minereuri și ieșeau mașini, sine, armament și tot ce poate produce o industrie mare și grea într'un stat bine organizat.

Prima noastră grijă va fi să redăm acestor porturi și să deschidem înspre ele căile de comunicație necesare.

Legea de organizare a Camerelor de Industrie și Comerț admite înființarea de Uniuni în provinciile cu interese economice unitare. Folosindu-ne de acest drept vom căuta — după înființarea Camerei dela Lugoj — să grupăm cele trei Camere ale Banatului — cea din Timișoara, cea din Oravița și cea din Lugoj — într'o uniune a Camerelor de Comerț și Industrie din Banat pentru ca, solidari și cu forțele unite, să ocrotim cât mai bine interesele economiei naționale din colțul nostru de țară.

Camera noastră va cere deschiderea liniei ferate Oravița-Baziaș care face 14 km. și pe teritoriul jugoslav.

Ea este o necesitate imperioasă a vieții economice din județul nostru și credem că în cel mai scurt timp ne va reuși să obținem deschiderea ei.

Pentru prosperarea economică a județului nostru avem neapărată nevoie și de o linie ferată Oravița-Iablanțița, peste Rozovici, ca să avem pe cale mai scurtă acces la linia principală Timișoara-București. În afară de motive strategice, care reclamă imperios înființarea acestei linii, necesitatea ei o simt și bogățiile forestiere și de minereu din munții Almăjului, unde se găsesc: asbest, aur lias, cărbune superior și bogat în calorii cum numai aici se află, în Anglia și la Don, apoi zăcămintele bogate de fier și argint.

Avem o fabrică de sticlă la Dalboșet. Deși această fabrică produce sticlă ce concurează cu cea din Cehoslovacia, ea nu funcționează azi, pe

de o parte din cauza lipsei de capital, pe de altă parte din lipsa căilor de comunicație.

Punctul de seamă al Camerei noastre va trebui să fie organizarea.

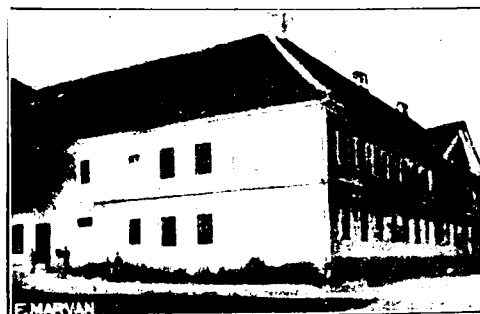
Totul este neorganizat pe teritoriul Camerei noastre și sperăm să facem cât mai repede cât de mult în această direcție.

* * *

Județul nostru, oricât de mic și oropsit ar fi, totuși are un nou titlu de merit, pe care nu știu dacă și-l pot revendica multe județe. Este vorba de «Carașul juridic» o revistă cum cred că nu se găsește în alte județe. «Carașul juridic», caută să promoveze dreptul și justiția în județul Caraș și este fără îndoială un organ realmente necesar, a cărui menire se justifică atât de bine atunci, când ne gândim, că cunoașterea dreptului, nu e numai o necesitate profesională, îngrădită în sălile de judecătoria, sau cartonate în dosare din arhive prăfuite, ci e o necesitate de ordin general, pentru împiciniții și pentru noi toți sătoși după dreptate, deopotrivă. Noi am dori să vedem «Carașul juridic» o largă tribună juridică. Să vedem «talente regionale» ridicând și discutând probleme cu larg interes, făcând să răsară personalități de competență în cadrul profesional. «Cuvântul înainte» atât de îndemnător al d-lui Oclav. Tănăsescu inițiatorul acestei utile reviste ar trebui să pătrundă profund pe toți cei grupați în jurul adorabilei zeite *Justiția*.

În regiunile noastre, unde presa românească nu se poate menține, nici măcar la proporțiile dinainte de război (la Oravița erau 2 gazete și 1 revistă), apariția unei publicații cu sorți de izbândă ne încântă și ne lasă să sperăm că treptat, treptat se vor îmbunătăți și stările de astăzi.

De altcum în ceea ce privește împrejurările culturale dela noi e o stare, care nu se mai poate numi decât hal fără de hal. Asupra acestor stări voi reveni în «Scrisoarea» viitoare, arătând calea ce trebuie s'o urmăim.

Bozovici-Caraș. Cazarma grănicerilor de pe vremea Mariei-Terezia.

Scrisori din Timișoara

Teatrul românesc. — Cultura adevărată înfrățește, pseudo-cultura învrăjbește. — Cine are interesul învrăjbirii? — Istoricul teatrului din Timișoara. — Reșița în viața Banatului. — Jocurile naționale. — Un monument lui Eftimie Murgu. — Monografia comunelor bănățene.

Timișoara, Februarie 1928.

Cultura și arta românească și-a avut o serbătoare binemeritată. După o pauză de 6 ani, la 15 Ian. s'a inaugurat stagiunea teatrală românească în noul templu al Thaliei cu «Trandafirii roșii» ai d-lui Bârsan. Trupa teatrului național din Craiova, atât în piesa d-lui Bârsan, cât și în piesele jucate până acum, — vre-o 15 premiere, — s'a dovedit la înălțime nu numai sub raport de prestație artistică, ci și sub acela al înțelegerii întregului rost al Teatrului românesc în acest oraș cosmopolit. Artiștii au știut să-și dedubleze rolurile; să fie și artiști și apostoli ai culturai naționale și spiritului românesc. Meritul cel mare le revine totuși pentru faptul, că au știut să înfățișeze arta teatrală românească cu mijloace și resurse artistice superioare mult celor, de cari au dispus minoritarii aici în ultimul timp. Primul punct câștigat a fost, că reprezentațiile Teatrului nostru sunt cercetate de tot mai mulți minoritari, cari vin la teatru, nu numai să învețe frumoasa limbă românească, dar să guste și adevărata artă. Meritul acestei cuceriri revine d-lor Dan, T. Cosmin, C. Căpăleanu, Coco Demetrescu și d-nelor A. Fotino, Dordea, etc. etc.

Poate tocmai pentru faptul acesta, dacă nu trupa, apoi teatrul ca edificiu, ca arhitectură, e supus unei pătimașe critici din partea unei prese minoritare ce-și teme publicul, și care are interesul să întârzie, chiar prin mijloace artificiale, înfrățirea și apropierea prin adevărata artă gustată în comun. Dacă nu stăruim asupra criticelor necompetente, apoi avem câteva cuvinte pentru noul teatru. (Teatrul din Timișoara, ca interior, este cel mai frumos teatru din sud-estul Europei. E o părere competentă a unui arhitect străin, care cunoaște toate edificiile similare din România, Jugoslavia, etc. D-l D. Marcu, ing. arhitect a reușit să înbine cu multă artă tot ce are mai frumos și mai specific stilul românesc în arhitectură cu arcade boltite, coloane de marmură și cu arta decorativă națională, dându-ne un mic giuvaer din care, parcă respiră spirit românesc. Iată deci explicația — singura, — a criticelor de care vorbirăm).

* * *

P A S T E L

Au înmugurit toți pomii, ba sunt toți în floare,
Cine i-a stropit cu sânge, cu zăpadă și cu soare?
Cerule: verde câmp lăsat peste fereastră,
E o plămuire simplă și măreață
Plină de mișcare nouă de viață,
Vaste închegări de smoală, blocuri verzi:
Oamenii le fac ori arătură, ori livezi.
Fumegări ce-s numai pe o coaptă prună
Vag plutesc în nopți ușoare și cu lună.
Oamenii toți spun că-i primăvară
Dar desigur e-o minune mai frumoasă și mai rară
Căci cu aripe de floare simfitoare
Serafimi stau pretutindenea să zboare...

(Jugoslavia).

Nicolai Roman.

Cu noul edificiu al Thaliei, zidit între zidurile celui ars în 1922, începe o nouă epocă în istoria teatrului din Timișoara. Epoca românească. De aceea credem, că nu poate să fie fără interes să reînprospătăm câteva date istorice din trecutul de viață teatrală a acestui centru bănățean, unde există o tradiție teatrală.

Prima trupă teatrală, despre care se păstrează date, că a jucat la Timișoara, este una vieneză, care în iarna anilor 1737—1738, a dat aici mai multe reprezentații germane. În anii următori mai vin și alte trupe, dar tot germane. Baronul Brigido, guvernatorul Banatului la 1776 rechiziționează o parte a casei în care era instalat consiliul comunal româno-sârb transformându-l în sală de spectacole pe seama teatrului german. La 1792 românii și sârbii sunt dați cu totul afară din casa lor și întregul edificiu e transformat în teatru, care servește trupelor germane până la 1872, deci 80 de ani. Atunci se începe zidirea noului teatru, pe locul actualului teatru comunal, care costă 14.000.000 coroane aur (circa 40.000.000 lei) și se inaugurează în 1875. Acest teatru ard în 1880 în interior și este cumpărat de primărie. (Până aci proprietatea era a unei societăți private). Primăria îl reface cu 330.000 coroane aur (10.000.000 lei). Dela 1848—1892 în teatrul acesta s'a jucat când în limba germană, când în cea maghiară, dar la 1892 soc. de maghiarizare E. M. K. E. hotărăște excluderea trupelor germane, hotărâre pe care consiliul comunal și prefectul să grăbește să o aprobe. *În limba românească nu s'a jucat de fel în acest edificiu până în iarna*

anului 1919—1920. În iarna următoare edificiul arde complet, rămânând numai zidurile exterioare. Reclădirea s'a început în 1923, iar inaugurarea solemnă, la care vor lua parte și membrii guvernului, va avea loc în luna Aprilie. După stagiunea românească spiritul de largă libertate al nostru deschide porțile teatrului unei stagiuni germane și mai la urmă unei trupe maghiare.

Viața culturală a Timișoarei primește o puternică impulsie prin conferințele organizate de profesorii Școlii Politehnice. În această ordine de idei trebuie să menționăm conferința d-lui inginer Orghidan, fost director general la Dom. și Uzinele Recița (D. U. R.), care sub titlul «Recița» după ce a făcut un succint istoric al instalațiilor industriale propriu zise și o descriere a Uzinelor de azi, a arătat și rostul pe care aceste fabrici sunt chemate să-l îndeplinească în pregătirea apărării naționale și în ridicarea economică și socială a păturei țărănești (90% români) ce locuiesc în aproape 100 comune de pe D. U. R.

Reuniunea Femeilor Române din Timișoara a luat o inițiativă, pe care nu putem decât s'o laudăm, dacă ținem seamă de scopul cel urmărește. E vorba de salvarea frumosașelor noastre jocuri naționale bănățene. Astfel între alte măsuri din prilejul petrecerii ce se va organiza la sfârșitul acestei luni, doamne, domnișoare și domni, vor arăta pe scenă mai multe jocuri naționale bănățene. Gândul și inițiativa e frumoasă. Numai să nu înceapă, după terminarea «reprezentației» petrecerea propriu zisă cu vre-un bat-bot

ton sau altă eschibție din Patagonia și țara zulneferilor, cu vre-un dans «modern». Fiindcă avem un asemenea exemplu destul de recent.

* * *

Da, ne modernizăm! Ne modernizăm fără să fi urcat toate etapele unei evoluții firești. Și între multe scaderi ale diletantismului nostru de oameni moderni este și absența cultului oamenilor mari ai istoriei noastre. După zece ani încă nu avem nici măcar un bust al eroului dela Cerna sau al lui Țichindeal de exemplu. Și nici a altora. Această lipsă de considerație față de trecutul nostru încearcă să o atenueze acum Asoc. Cult. Bănățeană, luând inițiativa ridicării unui monument la .. Orșova lui Eftimie Murgu, marele revoluționar bănățean, care la 1848 a presădat Adunarea Națională a Bănățenilor pe câmpia Libertății de lângă Lugoj și care a fixat pentru prima dată în politica noastră națională o concepție opusă celei adoptate de revoluționarii ardeleni, partizani ai Vienei și Habsburgilor, afirmând că: «nici cu Viena, nici cu Pesta, fiindcă învingerea celei dintâi înseamnă prelungirea în timp a spiritului imperialist Habsburgic, până când învingerea celei din urmă înseamnă triumful spiritului de libertate a apusului». Istoria s'a angajat singură să verifice ambele concepții și să le așeze în adevărata lor lumină.

* * *

Istoria, care e cel mai puternic stimulent al dragostei de neam și țară, încă nu a acționat suficient asupra sufletului bănățeanului. De aceea și mândria lui are mai mult un colorit de patriotism local. Ea nu pornește din conștiința unei comunități în timp și spațiu, cu trecutul sufletului și neamului românesc, ci se oprește asupra prezentului imediat, se mărginește la suprafață. Aceste adevăruri sunt actuale mai ales acum, când s'au instituit câteva premii,—5000, 3000, 2000 lei,— pentru monografia comunelor bănățene. Sumele sunt prea mici pentru a putea da lucrări științifice, cari să reglindescă întreg trecutul unei comune, căci credem că inițiatorii nu

au avut intenția să aibă numai o descriere a *actualei* comune. Aceasta nu ar contribui cu nimic la cunoașterea trecutului, schimbului permanent,—până și de boeri,—dintre noi și Oltenia, dintre noi și Ardeal sau părțile marginase, legăturilor permanente, cari mențineau unitatea noastră peste frontierele politice. Banatul a fost pe lângă țara chinezatelor și a unei puternice clase de nobili români și locul de refugiu al atâtor boeri olteni, căzuți în necredință acolo, fugiți aici, unde au fost dăruiți cu moșii. Multe comune păstrează încă urmele trecutului lor. Ori pentru cele 3000—5000 lei nu se pot obține lucrări serioase, cari să îmbrățișeze tocmai ceiace ne interesează în monografia unei comune.

Traian Birdescu.

Scrisori din Sătmă

de A. Davidescu.

După un timp lung de hibernare, în fine, Sătmărul românesc se deșteaptă. Societățile cu scopuri culturale — mai multe la număr — și-au dat seama că o acțiune izolată nu va da rezultate. Prin aceasta nu se făcea altceva decât împrăștierea forțelor în mod nefolositor.

Ceiace au făcut toate întrunite la olaltă, este o operă utilă. Există acum câțiva ani în Sătmăru o *casină română*. Era un cerc simpatic de români. Avea bibliotecă, săli spațioase de întruniri și sute de intelectuali în fața unui public numeros și-au ținut conferințele instructive. Dar, treptat, din cauza neînțelegerilor, această minunată instituție românească a decăzut, ca apoi, acum 2 ani, să dispară cu totul. Lipsa ei s'a simțit fiindcă numărul românilor s'a înmulțit. S'au aflat deci o mână de intelectuali, în frunte cu d-l dr. Eugen Seleş, care să propage din nou ideea înființării unui cerc cultural românesc. Notabilită-

țile orașului au fost convocați luna trecută și împreună cu garnizoana și Soc. *Cultul patriei*; de sub preșidenția d-lui colonel Pața, s'a hotărât reînființarea vechii instituții, sub denumirea: *Cercul civilo-militar român*. Un mobilier elegant a fost instalat în sălile hotelului Europa și o bogată bibliotecă a fost pusă la dispoziția publicului român.

Duminică, în 12 Februarie, a fost inaugurarea. A vorbit d-l colonel Popovici, comand. Garnizoanei, d-l dr. Eugen Seleş și d-l colonel Pața. Câte și trei prin cuvinte bine simțite, au arătat marea importanță ce are pentru românii dela graniță acest cămin, unde se pot organiza șezători culturale și unde intelectualii se pot întâlni și comunica ideile. În mijlocul atâtor organizații similare minoritare, înființarea Cercului civilo-militar a bucurat pe toți românii. Așteptăm ca lunile acestea de iarnă și primăvară să aducă o intensă activitate dacă nu mai mare, dar cel puțin să ajungă pe cele ne-românești.

* * *

«*Reuniunea Celor Trei Crișuri*» a fost obiectul unei frumoase manifestări în județ în luna trecută. S'au înființat biblioteci în satele fruntașe *Doba* și *Bolchiș*. Prin d-l judecător Ion Naghi-Terebești, activul propagandist al Reuniunii, aceste comune au fost într-o adevărată sărbătoare. Mii de țărani în frunte cu preoții și învățătorii, au participat la inaugurarea bibliotecelor populare. S'a alăturat acțiunii d-lui Naghy și grupul legionarilor români, cari fac aceiași operă utilă în județ, ducând cuvântul și sfatul sănătos în cele mai umile case. Reprezentanții Legiunei prin d-nii G. Dragoș, Tișcă, Șuluțu, Bretan etc. cutreeră satele ținând înflăcărâte conferințe cu subiecte patriotice.

Pe lângă bibliotecile înființate peste tot s'au împărțit gratuit broșuri cu sfaturi igienice sau alte scrieri foloșitoare.

ASPECTE MARAMUREȘENE

Românii din Cehoslovacia

de Gh. Vornicu, profesor

Una dintre cele mai nobile preocupări ale societăților culturale de azi și de mâine, este legătura sufletească cu românii de peste hotare.

Această preocupare nu trebuie să revină numai societăților create în acest scop, de obicei cu sediul în București și prin aceasta foarte depărtate de baza de operații, ci tuturor societăților culturale și mai ales celor ce operează în nemijlocită apropiere cu ramura de neam ce trece dincolo de actualele granițe.

În această privință «Celor Trei

Crișuri» le-ar reveni sarcina de a sta în neînterupt contact sufletească cu românii din Ungaria și chiar cu cei din *Cehoslovacia*, căci și în această țară, furtuna vremurilor, ne-au aruncat un număr de frați.

Ei sunt în număr de circa 20.000 suflete așezați în mase în cinci sate pe malul drept al Tisei sau nemijlocita apropiere a acestui legendar fluviu, desemnat de marele Eminescu ca fiind limita extremă a elementului românesc la nordul și vestul Daciei Traiane, în lapidarele

Pictor Maria Col. Ionescu—Bacaloghlu: Trandafiri albi.

lui versuri «Dela Nistru pân' la Tisa...

Răspândiți în alte sate ca minorități îi găsim în satele: *Bedeu, Irholț, Neagova, Drăghești (satul vodului Dragoș), Călini, Uglea, Peri, Apșița, Tridușă și altele pe văile Tarasului și a Talaborului.*

Cele cinci sate de care mă voi ocupa mai jos sunt:

Slatina, Biserica albă, Apșa de jos, Apșa de mijloc și micuțul dar poeticul și după nume sătuț «Plăinuț».

* * *

În imediata apropiere a «țării» la o aruncătură de băț, cum treci podul Tisei dela Sighet în Cehia, dai de frumoasa comună românească *Trans-Tisana Slatina*, numită așa după minele de sare și azi în exploatare. Are cam 6000 suflete și este compusă din trei sate din care numai unul românesc, cel de baștină din jurul frumoasei lor biserici clădită de vestitul vlădică Mihail Pavel.

Celelalte două, Slatina-târg și Slatina-Mină-Colonie, sunt mai mici, primul locuit numai din evrei și al doilea de lucrătorii și funcționarii minei de sare, singura acum din întreaga Cehoslovacie, aceștia azi aproape în unanimitate Cehi și Slovaci.

Românii vor ajunge cu timpul în minoritate față cu desvoltarea târgului prin marele număr de evrei contrabandiști ce se așează zilnic în coasta satului și a țării noastre și față cu rapida și moderna desvoltare a coloniei Cehesți din jurul salinelor.

Frații noștri sunt grupați în jurul impozantei biserici zidită la 1895 de vlădicul sus pomenit, care a ținut să

fie înmormântat înăuntrul în fața altarului, sub o piatră de mormânt, din marmură roșie pe care stă săpată o frumoasă și sugestivă pisanie.

În biserică se mai poate vedea steagul tricolor românesc cu care Slatinenii au luat parte la adunarea dela Alba Iulia în 1918, în speranța unor vremuri, pentru ei, mai bune ca cele de azi.

Mai sus de Slatina 6 km., tot pe malul Tisei, se întinde satul românesc cu cei mai vestiți plutași, sat deci de oameni mult superiori, *Biserica Albă* Bila Cîrchev Cehesți, are o populație cam de 1500 suflete dintre care numai 250 de evrei, dar care și aici ca și în alte sate din Maramurăș ocupă cele mai mari și mai frumoase case pe șoseaua principală a satului, care este totodată și șosea națională a statului Cehesc, înspre Frasin-Polonia. Și aici biserică este nouă, zidită de actualul preot-protopop Darabant în 1898 în locul celei vechi de lemn, vândută pentru a se procura bani pentru cea nouă. În fine a doua grupă de sate. Acestea sunt: *Apșa de Jos* (Dolni-Apșa (Ceh.) *Apșa de Mijloc* (Stredni Apșa Ceh.) și frumosul sat *Plăinuț* toate așezate pe apa Apoșitei afluent pe dreapta al Tisei, de unde le vine și numele.

Primul *Apșa de Jos* este așezat pe Apoșita la 4 km. mai sus de confluența acesteia cu Tisa, la șapte km. nord-est de Slatina și apărat dinspre Tisa de Măgura Dumbrăvei.

Sat mare și frumos; vestit în partea locului, are o populație de 7000 suflete cu 1400 fumuri (case). Românii sunt cam 5000 suflete; evrei, ocupând pozițiile principale în sat pe drumul țării cam 1400 și sus, cu

casele cătărate pe dealuri, vre-o 600 de ruteni.

«Acum 80 de ani—îmi spune Apșanul Ilie Filip, primarul comunei—, *nu era în satul nost decât trei jigi*» (evrei).

Ași avem din mila Domnului cel puțin 1400 de suflete care au acaparat o mare parte din holarul comunei. Are două biserici de lemn, dintre care una așezată pe dâmbul «Moholița» din centrul satului și lucrată la 1561, face obiectul de admirație a arhitecților Cehi. Cealaltă din 1766 mai puțin interesantă. Cea dintâi posedă un clopot vechi dat de Gheorghe Racoți I, pentru devotamentul Apșenilor. Această comună este—ca să zic așa—centrul cultural și național al Românilor din Cehia.

Preotul-protopop, de aci cu numele de Ștefan Pop, descendent din o vechi și vestită familie preotească, este unul dintre cei mai buni și mai harnici păstori români.

Ajutat de doi harnici feciori ce seamănă tatălui—ambii studenți ai universității din București și de alți studenți din partea locului, în frunte cu studentul Mihail Marin dela universitatea din Cluj, au înjghebat o puternică societate culturală română numită «*S-ți Arhangheli Mihail și Gavril*», după numele hrămului vestitei vlădică din Peri, de care va fi vorba mai jos.

Sub scutul acestei societăți condusă de harnicul protopop, se țin regulat serbări populare românești, cu ajutorul învățătorilor și a elevilor dela școlile din România, se înființează biblioteci și case de citire, ținându-se astfel trează conștiința de neam și pentru care Sfinția Sa Potrop. Ștefan Pop cu feciorii și cei ce îi dau tot concursul, vor bine merita dela Patrie cuvenindu-se asemenea mulțumiri autorităților cehesți, care îi lasă libertatea necesară acestor manifestațiuni.

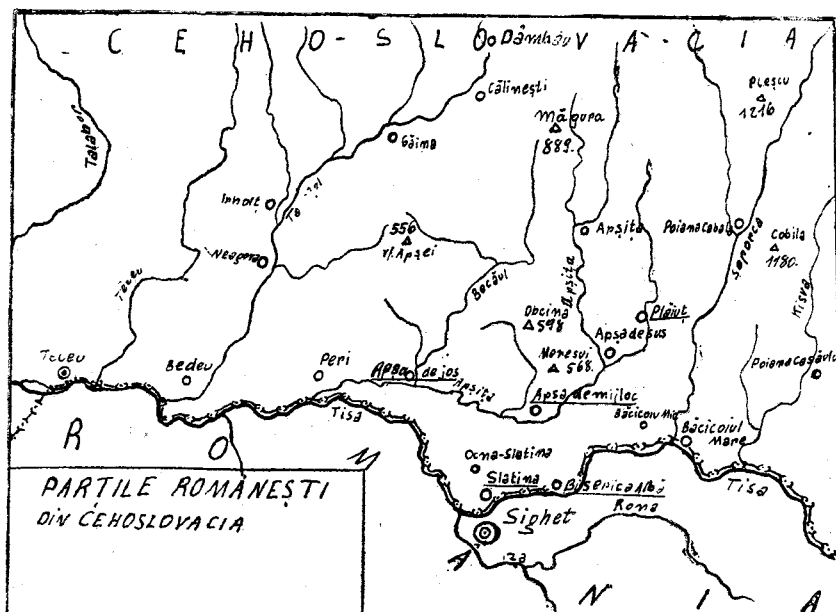
Urmează ultima mare comună, poate cea mai veche *Apșa de Mijloc*, mai sus la 6 km., tot pe Apoșita.

Are ca 4500 suflete cu 1000 de fumuri dintre care evrei cam 1000, cu 100 de case pe drumul mare al satului.

Am zis cea mai veche, având în vedere că aici găsim încă în ființă și frumoase, două biserici de lemn, aproape cele mai vechi din întreg ținutul voivozilor, interesante prin stilul lor, una cea din «Jiseni» din mijlocul vetei satului zidită 1400, iar cea din «Juseni» 1440.

În frumosul altar al celei din «Joseni» se păstrează cu sfințenie steagul sub care au luptat «Apșenii» contra Austriacilor sub Francisc Rakotzy în 1704. Este o simplă bandă așezată orizontal pe băț de culoarea cerului, având brodat pe o parte un călăreț, semiluna și anul 17—04. Pe cealaltă doi crini roșii și galbeni.

ROMÂNII DE PESTE HOTARE

Regiunea Tisei de Sus (Cehoslovacia) locuită de Români.

Pe margine este tivit cu șnur alb, roșu, verde, culorile maghiare. Lângă acest steag vremurile moderne au așezat unul nou din mătase scumpă albă a organizației partidului social democrat, care în aceste sate își dispută puterea în luptă cu partidul comunist.

Șase km. mai sus, din oamenii

Bătrân sătean român din Apșa (Cehoslovacia).

nevoiași ai Apșei de Mijloc, a luat naștere satul Plăiuț, azi ultima extremitate de hotar etnic al elementului românesc spre nord.

Origina acestor sate se pierde în negura trecutului, vremuri, care dacă nu ne-au lăsat documente scrise pe pergament, ne-au lăsat pe cele de toponimie mai ales a munților, tot cu acea valoare de adevăr științific. Incepând din culmile maramurășene ale Carpaților și mergând spre nord până în Tatra cea mare, majoritatea munților au numiri românești ca: Văratecu, Copilașu, Tomnatecu, Curpănu, Priboiul, Bayaba (poate chiar de origine dacă), Stagu și altele. Că, doina maramureșană a răsunit pe aceste plaiuri mai rezultă și din faptul că se mai păstrează încă nume de sate românești în văile depărtate ale Carpaților nordici, ce amintesc pe Vlăhi (spun românii care au luptat prin partea locului în războiul european), cum și multe chipuri de săteni cu părul și ochii negri și cu numiri de familie ca: Stan Vulpe, Ursu, și altele curat românești.

Se vede că elementul românesc îngrădit în unghijul ferit de barbari prin culmi înalte de munte a Maramurășului nemai găsind hrană suficientă, s'au întins spre nord curcărind, mai ales crescătorii de oi, păcurari, culme după culme, făcând șazări ca de unde pleaseră.

Năvălind apoi elementul slav dispre nord peste ei, au fost înecați și desnaționalizați, lăsând până în vremurile noastre, drept document numele culmilor de munți și tipuri negricioase mediteraniene între rutenii bălani ai nordului slav. Și numai când s'a produs această năvală care a pus stavilă expansiunii elementului românesc spre nord, numai atunci maramurășenii în căutarea «pitei» de toate zilele, au fost forțați să se îndrepte spre răsărit, trecând culmile mai înalte și mai grele de trecut ale Priscopului spre a întemeia Moldova, în secolii mult mai târzii.

(Va urma).

NOTE

Două sărbătoriri: Ion Bianu și I. Al. Brătescu-Voinești.

Amândouă aceste sărbătoriri s'au desfășurat în luna trecută: una în primele zile ale lui Ianuarie, a doua, în ultimele zile ale lunii. Cea dintâi privea pe d. I. Bianu, cea de-a doua pe d. I. Al. Brătescu-Voinești. Un mare cărturar și un distins scriitor.

I.

Sărbătorirea d-lui I. Bianu, profesor universitar și Membru al Academiei Române, pentru împlinirea a 70 ani de viață și a cincizeci de ani de activitate culturală, a avut loc în ziua de 7 Ianuarie. Cu această ocazie s'a oferit sărbătoritului un volum omagial, cu articole și contribuțiuni bibliografice privitoare la personalitatea și activitatea d-lui Bianu și cu numeroase alte studii și contribuțiuni științifice, închinat sărbătoritului. Au cuvântat, din partea colegilor dela Universitate și a foștilor elevi, d-nii: Charles Drouhet, Const. Kirișescu, G. Adamescu, D. Caracostea și N. Cartoian, relevând meritele d-lui Bianu pe tărâmul istoriei literare și al culturii noastre naționale. Din partea Academiei Române a vorbit d. Dimitrie Gusti.

Două rare însușiri a avut d. I. Bianu: aceea de îndrumător și educator cultural și aceea de bun organizator și conducător al muncii metodice și sever disciplinate. Ca profesor secundar, ca profesor de istoria literaturii române la Facultatea de Litere din București, d. I. Bianu a fost totdeauna, și mai presus de toate, omul datoriei. Conștiincios, larg răbdător și adânc cunoscător al literaturii noastre vechi, a căutat ca, paralel cu studiul limbii și lite-

raturii române, să însușească generațiilor tinere conștiința naționalității noastre, străduințele de veacuri pentru înobilarea spiritelor cu ajutorul limbii și literaturii noastre. A publicat o seamă de monografii istorico-literare, a dat cel dintâi mare studiu despre viața lui Samuil Micu și activitatea-i literară (1876), zeci de alte studii și comunicări din istoria literaturii, din istoria națională a patriei, din folklor, filologie și despre alte chestiuni privitoare la trecutul nostru cultural. (Amintim că bibliografia operelor d-lui Bianu, publicată de I. Lupu, numără peste 270 lucrări tipărite). A îngrijit cele mai bune ediții de text, vechi și noi (Psaltirea scheiană, Pravila Sf. Apostoli a lui Coresi, apoi din cei moderni, întreaga operă a lui Vasile Alecsandri, publicată în «Biblioteca pentru Toți»). Dar lucrarea-i de căpetenie rămâne cea «Bibliografie românească veche», lucrată în colaborare cu Nerva Hodos, în trei mari volume, lucrare absolut indispensabilă pentru reconstituirea culturii românești în primele secole (al 16, al 17 și al 18-lea).

Ca organizator, și conducător al muncii disciplinate d. Ion Bianu s'a arătat mai ales în calitate de Director și Bibliotecar al Academiei Române. Dintr-o mică bibliotecă, cum era acum 50 ani Biblioteca Centrală a Statului, d. Bianu a creat o mare bibliotecă, singura noastră bibliotecă națională, de câteva sute de mii de volume, înzestrată cu lucrările tuturor autorilor români și, pe cât a fost posibil, cu tot ce s'a tipărit în afară despre țara și națiunea română, fără a mai socoti aci lucrările fundamentale din orice specialitate, achiziționate bibliotecii pentru lucrările savanților și cercetătorilor trecutului românesc. Dar nu numai biblioteca, ci întreaga Academia Română, în organizația și administrația ei actuală, datorită totul muncii neobosite și devotate a d-lui I. Bianu, pe care o duc astăzi mai departe cu același entuziasm sufleteș și cu aceeași vigoare fizică.

D-l Bianu a venit la noi din Blajul cărturarilor și bunei tradiții românești. Și ajuns aci,—spune d. Sextil Pușcariu în articolul d-sale din «Omagii» — «spiritul avântat al lui B. P. Hasdeu, căruia elevul îi devine dela început colaborator, îi făcu să-și lărgască orizonturile strimte ce le închideau chiliile monahale din Blaj; admirația din ce în ce mai crescândă pentru Titu Maiorescu îl deslănțui din cătușele latinismului artificial în care crescuse. Străinătate prin care trecuse cu inima privitoare dar cu ochi critici, admirația imensă pentru personalitățile mari ale României în plină renaștere, i-au modelat con-

ceștiile cu care venise dela Blaj, dar nu i-au schimbat zestrea pe care i-o pusese un Cipariu și un Moldovănuț în traistă și care consista în mândria originii noastre, în intrasigență națională, într-un cult cucernic pentru strămoși și în dorința de a munci».

În volumul prezentat d-lui Bianu ca omagiu, colaborează d-nii: I. Petrovici, G. Bogdan-Duică, N. Cartoian, Ch. Drouhet, N. Iorga, C. C. Giurescu, Mihail Dragomirescu, S. Mehedinți, Ramisio Ortiz, Carlo Tagliavini, Alexandru Marcu, D. Caracostea, etc. apoi un studiu al regretatului Vasile Bogrea: «Semanțism românesc și semantism balcanic».

II.

D-l I. Al. Brătescu-Voinești, mare povestitor și Membru al Academiei Române, a fost sărbătorit, între 25 30 Ianuarie, de către Societatea Scriitorilor Români, din inițiativa d-lui Livi Rebreanu, marele nostru romancier, pentru împlinirea a 60 ani de viață. La această sărbătorire s'a raliat Academia și toate asociațiunile intelectuale și artistice ale Bucureștiului. Nu ne putem arăta mai bine admirația noastră pentru autorul lui «Niculăiță Minciună» și «Călătorului îi șade bine cu drumul», — decât dând aci o parte din strălucitoarea cuvântare pe care a rostit-o la Ateneu d. Octavian Goga, poetul nostru național, care, cu verbul său totdeauna inspirat, a ilustrat minunat meritele sărbătoritului:

«Pentru evocarea acestei lumi de demult nu se putea găsi o mai potrivită magie decât cărțile lui Brătescu-Voinești. Paginile lui deschise azi în vârtoarea postbelică sunt tot atâtea impulsuri de rectificare sufletească pe seama generației actuale, sunt accentele unei străvechi nobleți de gândire, din care se deslușește pecetia razei și sănătatea morală dela temelia începuturilor noastre».

Faceți în treacăt să defileze o parte din galeria figurilor create de autor. Îl vedeți pe Conu Costache Udrescu, strănepotul lui jupân Radu, Ciu-vel logofăt din zilele răposatului Matei Voevod, răzimat pe perne în patul de sub portretele strămoșești, silindu-se să nu plângă: «Păstrează-l pământul flăcăului tău, flăcăul tatii!... Iată-l și pe Pană Trăsnea-Sfântul, răsădind flori în grădina lui, după ulucii de-un stânjen și jumătate... Uite-l și pe nenea Guță, vine cu zâmbetul deschis, fiindcă «la nenea Guță nu încape minciună, ori diplomație, dumnealui spune lucrurile pe față, drept și pe șleau»... Aduce mult cu conu Alecu, care «măcar că e boer get-beget, e de prințipuri liberale»... Lăsați-i să vie cu toți la adunarea noastră, pe

rând păstrând rangul, și fiecare rânduiala tagmei...

Cum ni se pare această lume? Privindu-i pe toți, ascultându-le în treacăt păsurile și proverbele, nu exclamați din primul moment: Ce oameni cum se cade! Cei mai mulți, boeri de neam în pridvorul casei strămoșești, magistrați chinuți de «lumea dreptății», s'au țărani cu ochii limpezi, oricâți răsar din toate colțurile încarnează instinctele ancestrale ale neamului: o societate orânduită pe principiul unei vieți de echilibru și normalitate, pentru pătura noastră provincială de ieri care vine de departe, din adâncimea vremurilor. De aceia părintele ei, Brătescu-Voinești, a cărui aniversare o serbăm azi, e, cum spuneam, foarte bătrân, din scrisul lui se desprinde la fiecă pas prava veacurilor.

Și cu toate acestea mai tânăr ca noi. Cine va scrie odată cartea lămuritoare de mâine, în care se va fixa aspectul intelectual al povestitorului, va descifra această dualitate ciudată: imbinarea unui tradiționalism sănătos, purcezend dela predoslavia lui Miron Costin, cu cele mai avansate probleme de gândire modernă... Brătescu-Voinești, trecut prin școala de criticism sever a Junimii a altoit pe fond de specială sensibilitate locală, citirile filozofice ale unui occidental, înfățișându-se astfel și mai român și mai european decât alții. Dacă aș căuta o asemuire într-o literatură străină, m'aș gândi la Turgenieff, cu care are afinități de gentilom și poet...

Este cea mai frumoasă, mai entuziastă și mai proprie caracterizare care s'a adus, cu această ocazie, d-lui I. Al. Brătescu-Voinești.

George Baiculescu.

CĂRȚI

Călăuza studentului: (Vademecum academician pe 1927-28). Publicație a «oficiului universitar» din București. (VIII—215 pagini și în supliment un plan al Bucureștilor). Cu cuvânt introductiv al d-lui prof. univ. D. Gusti.

Din preajma anului 1200 când sub Filip-August s'a erijat universitatea din Paris, ea se definea „universitas magistrorum et scholarium”. Prin „universitas” trebuia să se înțeleagă nu simpla totalitate ci la sensul acestui termen pentru a-i traduce bine intențiile trebuie să adăugăm o nuanță din ceea ce noi modernii numim „solidaritate”. Ea presupune un total de relațiuni și dependențe reciproce. Adevăratul progres al vieții universitare nu se poate concepe fără o intensificare a relațiunilor care o caracterizează. Intensificarea presu-

pune organizare, iar organizarea presupune o specială activitate a unui organ special. Acesta e rostul „oficiului universitar”, una din fericitele inițiative ale d-lui prof. D. Gusti, realizată prin străduința D-sale și a unui număr de colaboratori însușiți pentru cauzele frumoase. Acest oficiu are să studieze, să coordoneze, și să orienteze viața universitară și să procure asistență membrilor ei. El e împărțit în patru secțiuni, din care cea de a IV-a (p. anchetă, studii și publicații) a realizat prezenta „Călăuza”.

Călăuza se începe cu un interesant Cuvânt Introductiv al d-lui prof. D. Gusti ca delegat al senatului universitar și e alcătuită, sub îndrumarea d-sale, de d-nii C. M. Zaharescu, Gh. Astancă și Al. Nicolici.

Cu ajutorul ei fiecare student își obține informațiuni utile cu privire la tot ce poate să-l intereseze pentru studiile sale, pentru existența și adăpostul său, pentru educația sa fizică, pentru ridicarea nivelului său intelectual și moral cum și pentru orientarea raporturilor sale sociale.

Ea scutește pierderi zadarnice de vreme, evită erori și confuzii dar are și calitatea de a pune sub ochii studentului o listă prețioasă de posibilități pentru programul unei vieți luminate. Ea sugerează preocupări cu care unii odinioară nu făceau cunoștință decât după terminarea studiilor sau poate niciodată. Ea activează astfel viața interioară și o îmbogățește.

Această carte poate servi mult oricărui persoane pe care ar interesa o viață intelectuală a capitalei noastre. E de dorit desigur ca exemplul bun pornit din București să fie cât de curând imitat și de celelalte centre universitare din țară.

E. Sp.

* * *

Aux fontaines du desir: (de H. de Montherlant).

În noul său volum, Montherlant prezintă, cu stilul colorat și original ce îl caracterizează, motivele psihologice ce l-au îndepărtat momentan de Barrès, a cărui personalitate îl influențase adânc și cu toate deosebirile ce încep a se ivi — îl mai obsedează încă. Frunțaș al literaturii noi, scriitor reprezentativ al tendințelor actuale împreună cu Morand, Lacretelle, Grandoux, Henri de Montherlant, mai evocă în pagini aprinse impresiile culese cu ocazia unei călătorii în Africa franceză, oprindu-se într-un capitol a parte asupra poeziei peisagiilor lebrone pe care — înaintea lui, și cu alți ochi, Barrès o admirase. În rezumat, cartea unui artist ce se reculege spre a-și hotărî o poziție în vederea unei înaintări mai departe.

Sătmăr: Parcul Central și Hotel Dacia.

MEMENTO

Joi 26 Ianuarie a avut loc, în sala festivă a Primăriei Oradea o interesantă conferință ținută de D-1 Profesor universitar Nic. Minovici, „Rolul științei în descoperirea crimelor”. Sala era neîncăpătoare pentru numeroasa și aleasa asistență, care venise să asculte pe distinsul Profesor și Primar al Capitalei.

D-sa trecând în revistă cu deosebit talent, elementele științei puse în serviciul organelor judiciare în descoperirea crimelor, ne-a introdus în tainele criminalilor, arătând și mijloacele de luptă întrebuintate în descoperirea lor.

D-1 Prof. Dr. N. Minovici a fost viu aplaudat, după care D-1 Colonel G. Bacaloglu a mulțumit călduros pentru cinstea ce a făcut și plăcerea ce au simțit intelectualii Oradei, asisfând la această conferință.

Reuniunea „Cele Trei Crișuri” urmează cu deplin succes, popaganda culturală la sate pe regiunea graniței. În ultimul timp s-au inaugurat în județul Satu-Mare, alte 2 biblioteci sătești în comunele Boghiș și Doba, împreună cu membrii ai „Legiunii române”. Reprezentantii noștri Jude Ioan Nagy și A. Davidescu, dau întreg concursul lor însuflețit și dezinteresat. În total Reuniunea numără 102 biblioteci sătești bine organizate pe județele de graniță.

Numărul pe Ianuarie al *Revistei Sătești*, organ popular al „Celor trei Crișuri” de sub conducerea d-lui Dr. D. Găldău, a avut un răsunet minunat.

Conținutul — apropiat de mintea și sufletul săteanului, primitor a ce-i aduce lumină și căldură, — înprospătarea paginelor din istoria neamului, povestiri morale, pagina gospodarului, a sănătății, vești interesând pe săteni, calendarul pe 1928, diferite clișee a format materialul acestui număr.

Recomandăm călduros tuturor oamenilor de bine și patrioți, acest organ lunar pentru săteni.

Prețul anual 120 lei, pentru autorități 200 lei.

A se adresa la Oradea: „Cele Trei Crișuri”.

Evenimentul cultural dela Oradea, desvelirea bustului Iosif Vulcan, a pătruns și peste hotare. Interesanta revistă teatrală „Szinházi Elet” din Budapesta, consacră cu această ocaziune o pagină întreagă, reproducând și bustul marelui academician, relevând în deosebi relațiile de cordialitate ce existau între Iosif Vulcan și scriitorii un-

guri contemporani grupați în celebra academie liberă „Kisfaludy-Társaság”. Aceste relații au mers până acolo, încât scriitorii unguri dela Kisfaludy-Társaság au participat în mod oficial și la înmormântarea lui Vulcan, fapt care pe acele vremuri de inegalitate chiar și în domeniul literelor, a făcut senzație. Simpatia literaților unguri s-a manifestat și prin traducerea piesei istorice „Stefăniță-Vodă”, jucată, dealtcum chiar pe scena Teatrului Național din București. Ne bucurăm, că streinii ne relevază și sub raport cultural în termeni atât de elogiși.

O sărbătoare artistică românească, a avut loc la Viena cu ocazia expoziției de țesături românești asupra căreia presa vieneză s'a pronunțat în termenii cei mai elogiși și măgulitori pentru noi. Acestei sărbători a artei casnice române trebuie adăogată afirmarea strălucită ce a avut loc în Franța, unde un grup ales de cântăreți români au primit — cu ocazia concertelor „Cântării României” — omagii entusiaste și bine meritare.

A murit de curând mareșalul englez sir Douglas Harg, al cărui rol în marile războaie e îndeajunsde cunoscut. Student la Universitatea din Oxford, în 1885 intră în armată unde nu întârzie a se ilustra, cu ocazia mai ales a campaniei din Sudan și aceea a războiului bur. Trimes la începutul războiului mondial, pe continentul nostru, luă parte la operațiile de defensivă a bătăliei de la Marna, dovedind și mai târziu o adâncă pricepere strategică și avântul unui sincer patriotizm. Retras la pensie în 1920, a petrecut ultimii ani în liniștea vieții familiare.

Pierderea sa, ce alcătuiește un doliu a întregii națiuni engleze, a fost dureros simțită și la noi unde figura sa devenise de un timp încoace populară.

A murit de curând marele scriitor spaniol Blasco Ibanez a cărui operă e atât de cunoscută intelectualității românești. Scriitor popular și fecund, înzestrat cu o uimitoare ușurință și fecunditate, Blasco Ibanez a lăsat opere numeroase printre care e destul să amintim: „La Horde”, „Les quatre cavaliers de l'Apocalypse”, „Armes sanglantes”, quand le soleil se couche”, „Terres mandites”.

Moartea lui Thomas Hardy, survenită la câteva zile de distanță a aruncat o nouă umbră asupra vieții literare contemporane.

Pe ziua de 1 Martie se va redeschide în sălile Ateneului Român din București expoziția de pictură a cunoscutului artist Ionescu-Doru.

Suntem siguri cu anticipație că publicul va aprecia cu aceeași simpatie ca totdeauna această prețioasă manifestare de artă.

La 1 Martie crt. distinsul pictor Augustin Pall, a cărui activitate e îndeajuns de cunoscută intelectualității artistice românești, va deschide în palatul Ateneului român din București, o expoziție căreia calitățile de compoziție și de colorit îi asigură de pe acum un succes strălucit și bine meritat.

Catalogul Presei din România. Am primit la redacția a IV-a ediție (pe anul 1928) din *Catalogul Presei din România* apărut în editura agenției de Publicitate „Rudolf Mosse” S. A. din București.

Lucrarea își menține același caracter de prețioasă călăuză a celor ce au nevoie de propagandă prin presă. Catalogul dând indicații complet revizuite, asupra tendințelor, tarifelor, dimensiunilor, etc., a vre-o 600 ziare și reviste din țară. În vremile acestea de criză, când reclama comercială este un ajutor atât de sigur. Catalogul Presei din România pune tuturor la îndemână orientări perfecte în direcția publicității prin presă.

Firmele comerciale și industriale importante, obțin *gratuit* „Catalogul Presei din România” dela editură: Agenția de publicitate „Rudolf Mosse” Societate Anonimă București, Calca Victoriei 31.

D-r Simion Munteanu ne mai având calitate să lucreze în numele revistei noastre, facem cunoscut onor. public, că orice act emanat de D-sa nu are valoare, fără a prezenta procură specială autentică din partea Direcțiunei Revistei.

Administrația Revistei „Cele Trei Crișuri”. — Rugăm stăruitor pe abonații cari nu și-au achitat abonamentul pe anul trecut deși fiecare a fost avisat de acest fapt, — să binevoiască a trimite costul lui prin mandat poștal pe adresa: Administrația Revistei „Cele Trei Crișuri”, Oradea, str. Prințul Carol 5, Etajul I.

Cereri de abonament, cu indicarea precisă a adresei (scrisă citeț) și a timpului cât se face abonamentul, se pot adresa direct și administrației noastre la Oradea, str. Prințul Carol 5, Etajul I.

În pagina 2-a a copertei revistei, se află indicat prețul abonamentului.

Rugăm pe abonații noștri atât din țară cât și din străinătate, să binevoiască a trimite abonamentul, **sau prin mandat poștal sau printr-o bancă**.

Mijlocul de a trimite banii prin scrisori (fie ele chiar recomandate, nu-l recomandăm...!). Totdeauna, să se arate exact adresa și timpul pe cât se abonează.

REVISTA „CELE TREI CRIȘURI” SE TIPĂREȘTE ÎN ATELIERELE

SCRISUL ROMÂNESC

INSTITUT DE EDITURĂ ȘI ARTE GRAFICE ÎN CRAIOVA

Tipografie * Litografie * Legătorie * Cartonage * Note muzicale.

BIBLIOGRAFIE

Cărți primite:

1. *Bălan T.*: Familia Onciul. Ed. Glasul Bucovinei Cernăuți. 233 pag.
2. *Bălan T.*: Farum Nabilum din Bucovina. Ed. Glasul Bucovinei Cernăuți. 15 pag.
3. *Docan G.*: Studii de drept civil comparat. 280 lei.
4. *Lt. Colonel Sterea Costescu*: Din carnetul unui căpitan. (Insemnări dela 1 Aug. 1916—1 Apr. 1917. Ed. Învățătorul Român Focșani. 219 pag. 60 lei.
5. *Delafraș*: Micul sacrificiu. Ed. «Cugetarea» București. 282 pag. 40 lei.
6. *Dominic A.*: Clopote peste adâncuri. Edit. «Paesis» 927. 104 pag. 80 lei.
7. *Găvănescu I.*: Chestii filozofice de Estetică, Etică, Psihologie. Ed. Cultura Românească București. 149 pag. 50 lei.
8. *Coculescu Șerban Piu*: Introducere la un mod de a fi. Ed. Scrisul Românesc Craiova. 67 pag. 20 lei.
9. *Smara*: Simfonii din trecut. Tip. Ziarului Universul. 220 pag. 80 lei.
10. *Mihăescu Gib.*: La Grandi-Flora. Ed. Scris. Rom. Craiova. 206 pag. 100 lei.
11. *Teodoreanu Ionel*: La Medeleni. Ed. C. Rom. Buc. Vol. III. 421 pag. 130 lei.
12. *Adelbert de Chamissa*: Minunata poveste a lui Petru Schleimihl. Ed. C. Rom. Buc. 116 pag. 9 lei.
13. *Dumitrescu Tudor Dr.*: Lingoarea. Ed. C. Rom. Buc. 32 pag. 5 lei.
14. *Luca Ana*: Prin fumul Calumetului. Roman. Ed. Oltenia Buc. 279 pag. 100 lei.
15. *Simionescu I. Prof.*: Calendarul Gospodariilor 1928. Ed. C. Rom. Buc. 30 lei.
16. *Murger Henri*: Viața de boem. Trad. de Nalbă. Ed. C. Rom. Buc. 302 pag. 90 lei.
17. *Rebreanu L.*: Ciuleandra. Ed. C. Rom. Buc. 295 pag. 96 lei.
18. *Lăsdreanu Barbu*: Ursitul fetelor și al vâdanelor. Ed. Ancora Buc. 220 pag. 80 lei.
19. *Gacui Ion*: A. Vlahuță. Omul și opera. Ed. Fund. Cult. Pr. Carol Buc. 151 pag. 30 lei.
20. *Sadoveanu I.*: Matemorfose. Ed. Fund. Culturală Buc. 93 pag. 30 lei.
21. *Bădăuța Al.*: Note literare. Ed. Fund. Culturală Buc. 114 pag. 30 lei.
22. *Dulfu P.*: Gruia lui Novac. Ed. VIII. Ed. Cartea Rom. Buc. 244 pag. 60 lei.
23. *Dulfu P.*: Isprăvile lui Păcală. Ed. Cartea Rom. Buc. 159 pag. 40 lei.
24. *Dulfu P.*: Păcală Argat. Ed. Cartea Rom. Buc. 107 pag. 30 lei.
25. *Dr. Urechia*: Cu ou și cu oțet. Ed. C. Rom. Buc. 222 pag. 60 lei.
26. *Ionescu Serafim*: Voluntara. Piesă Națională. Ed. Cartea Rom. Buc. 30 pag. 12 lei.
27. *Ingner Casetti I.*: Noțiuni de Electricitate. Biblioteca Cunoșt. folositoare. No. 39. 5 lei.
28. *Papahagi Tache*: Macedo-Românii sau Aromânii. Cunoștinți folositoare 5 lei.
29. * * *: Catalogul Presei Române din România. Ed. IV. 1928 Buc. Calea Victoriei 34.
30. *Muscelanu Chr. Dr.*: Generatorii de energie din România. Vol. I. Tipografia Indreptarea Buc. 314 pag.
31. *Jiteanu I. General de divizie*: Forțele morale și forțele materiale la război. Imprimeria Statului Buc. 498 pag. 150 lei.
32. * * *: Ateneul Român. Expoziția Retrospectivă a artiștilor români pictori și sculptori în ultimii 50 ani, P. A. S. București. 88 pag.
33. *Dr. C. C. Băicoianu*: Metode pentru îmbunătățirea raselor de animale Ed. Ministerul Agr. și Domeniilor București. 40 pag.
34. *Ionescu Șt. și Velicu Lecca*: Istorie și activitate a Ateneului Popular «B. P. Hașdeu» din Câmpina. Tip «Câmpina». 95 pag.
35. *Rădulescu Andreiu*: Viața Juridică și Administrativă a satelor. Ed. Cultura Națională București. 34 pag. 20 lei.
36. *Rădulescu Andreiu*: Unificarea Legislativă. Ed. Cultura Naț. București 43 pag. 40 lei.
37. *A. Lascarov Moldoveanu*: Insemnare.... Scrisori, Ed. «Ramuri» Craiova 83 pag. 60 lei.
38. *N. Davidescu*: Cântul omului Ed. «Ramuri» Craiova. 109 pag. 100 lei.
39. *Nicolescu Otescu*: Copelia Ed. «Ramuri» Craiova. 220 pag. 180 lei.
40. *I. Irimescu Căndești*: Jertfa « » 31 « » 24 lei.

41. *Sarry N. Const.*: Zile cernite. Zile de Nădejde. Ed. Inst. de Arte Grafice a ziar lui «Dobrogea Jună» Constanța, 103 pag. 40 lei.
42. *Victor G. Cădere Prof.*: Ideia Națională. Ed. Tip. Librăria Românească S. A. Oradea. 25 pag. 25 lei
43. *Pr. D. Cantemir*: Despre Coran. Ed. revistei «Analele Dobrogei» Cernăuți. Trad. în Românește de I. Georgescu Prof. Constanța. 37 pag. 40 lei. (De vânzare la autor)
44. *Oscar Wilde*: Poeme în proză. Traduse de Al. T. Stamatiad. Ed. II. revăzută și mărită. Ed. Cultura Românească București. 59 pag. 25 lei (1928).

Reviste și publicații periodice:

1. *Flamura*. An. V No. 9—10 Craiova.
2. *Învățătorul*. Anul VIII No. 8, 9, 10 Anul IX No. 1. Cluj.
3. *Comedia Ilustrată*. Anul I No. 5, 6, 9, București.
4. *Voința Școalei*. Anul V No. 8—9. Cernăuți.
5. *România Militară*. Anul LIX No. 35. București.
6. *Țărănișmul*. Anul III No. 35, 37. București.
7. *Zorile*. Anul III No. 11. Iași.
8. *Răsăritul*. Anul X No. 3. București.
9. *Junimea Literară*. Anul VIII No. 8—10. Cernăuți.
10. *Buletinul Soc. Academice de Turism România*. An. I No. 11—12.
11. *Pleiada*. Anul I No. 2.928. Craiova.
12. *Cosinseana*. Anul XII No. 4. Cluj.
13. *Natura*. Anul XVII No. 1.928. Anul XVI No. 10. București.
14. *Realitatea*. Anul I No. 44, 46, 48. Cluj.
15. *Transilvania*. No. 10—11. Sibiu.
16. *Falanga*. Anul No. 28, 35. București.
17. *Magyar Kisebbség*. Anul III No. 23, 24 Anul IV No. 2.928. Lugoj.
18. *Câmpul*. Anul XIX No. 21. București.
19. *Bul. Institut. de Literatură* No. 35—42. București.
20. *Învățămantul Meseriilor*. Anul VI No. 11, 12. Cluj.
21. *Spectatorul*. Anul I No. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. Cernăuți.
22. *Revista G-lă a învățăm.* Anul XV No. 9, 10 An. XVI No. 1 Buc
23. *Ideia*. Anul VII No. 5—6. București.
24. *Revista Artileriei*. Anul XL No. 10, 11. Timișoara.
25. *Ziarul șt. și călătorilor*. Anul XXXI No. 49, 50, 52, 53, Anul XXXII No. 3, 5, 6. București.
26. *Vendikok Lapja*. Anul III No. 7, 8, 9. Cluj.
27. *Adevărul literar și artistic*. An. VIII No. 336, 371, 372, 373, 374, 375. București.
28. *Arena literară*. Anul I No. 1, 2. Brăila.
29. *Buletinul Comisiunii istorice a României*. Vol. VI 75 lei. Buc.
30. *Neamul Românesc pentru popor*. Anul XVI No. 12, Anul XVII No. 3. Chitila.
31. *Monitorul Comunal*. Anul I No. 3—4, 6—7. Oradea.
32. *Foata Parohiei*. Anul V No. 1, 2. București.
33. *Banatul*. Anul II No. 7—8, 9, 10, 11. Timișoara.
34. *Tinerimea Română*. Anul IX No. 3, 4, 5. București.
35. *Ritmul vremii*. Anul III No. 11, 12, Anul IV No. 1. București.
36. *Revista șt. veterinară*. Anul VIII No. 11—12. Galați.
37. *Calendarul Eparhiei Ort. Române Oradea pe anul 1928*.
38. *Graiul Românesc*. An. I No. 10, 11, 12. Anul II No. 1. București.
39. *Zări senine*. Anul II No. 12. Bacău.
40. *Glasul Moților*. Anul I No. 5. Abrud.
41. *Scrisul Românesc*. Anul I No. 2, 3. Craiova.
42. *Sinteza*. Anul I No. 9. București
43. *Tribuna Nouă*. Anul V No. 1. București.
44. *Revista Industrială*. Anul. XXIX No. 11—12. București.
45. *Orpheus*. Anul III No. 5. București.
46. *Gândul Nostru*. Anul VI No. 11, 12. Iași.
47. *Buletinul inst. de literatură pe 1927*. București.
48. *Voința Școalei*. Anul V No. 10 Cernăuți.
49. *Răsăritul*. Anul X No. 4 București.
50. *Școala Mehedintului*. Anul III. No. 1, 2 T.—Severin.
51. *Prietenul Poporului*. Anul I. No. 1. Câmpul Lung-Muscel
52. *Semenicul*. Anul. I No. 1. Lugoj
53. *Roma*. Anul VII No. 4. București.
54. *Terra D'Italia*. Anul II No. 5. Milano.
55. *Radia*. No. 1—2. Botoșani.
56. *Arhivele Olteniei*. Anul VI No. 34. Craiova.
57. *Foata tinerimii*. Anul. XI No. 23—24. București.
58. *Gândirea*. Anul VII No. 12. Anul VIII No. 1 București.
59. *Comoara satelor*. Anul V No. 5—6. Blaj
60. *Zorile Romanatului*. Anul I No. 9—10. Caracal.
61. *Albina*. Anul XXVI No. 11—12. București.
62. *Lamura*. Anul VIII No. 10, 11 București
63. *Ramuri*. Anul XXII No. 1 Craiova.
64. *Țara de jos*. Anul IV No. 11—12. București
65. *Buletinul Agricultorilor*. Anul VI No. 10. Tg.—Frumos—Iași.
66. *Buletinul Camerei de Agricultură*. Anul I No. 3—4. Giurgiu.
67. *Cultura Omului*. Anul I No. 1. București.
68. *Ideia*. Anul VII No. 4. București.

Adm. Bibliotecar, Em. Manoliu.